National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

B103/C/4/5

National Library Bibliothèque Nationale
Second class mail registration number 0539.
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 4 (2828) XXXI aastakäik — Neljapäeval, 14. jaanuaril 1982 — Thursday, January 14, 1982 — Üksiknumbri hind 50 centi

Kanada ühines NATO riikidega N. Liidu vastu

Välisminister MacGuigan lisas siiski, et Kanada ei ühine sanktsioonidega, mis karistavad Poola rahvast

BRÜSSEL — NATO riikide 15 välisministrit nõustusid esimest korda ühises strateegias, kaasaarvatud kohesed sanktsioonid Poola vastu, millega tahetakse kergendada sõjaseisukorda Poolas.

Esimeseks sammuks selles kokkuleppes oli kõikide kommertsiaalsete krediitide ajutine katkestamine, väljaarvatud toidualned. Samuti otsustati edasi lükata kõik läbirääkimised Poolaga raha üle, mis Poolal on maksta lääne pankadele ja valitsustele,

Teiste sanktsioonide hulka kuuluvad koheselt kehtima hakkavad kitsendused N. Liidu ja Poola diplomaatidele, piirates nende dipomaatiliste missioonide tegevust. Teaduslike ja tehnoloogiliste kokkulepete vähendamine.

Ökonoomilised sanktsioonid Moskva vastu, kaasaarvatud impordid, merenduslikud kokkulepped, õhuliiklus, ekspordi krediidid ja kaubavahetus.

Selle kõrval sanktsioonid ei haara ida-lääne pikaajalisi energia ja põllumajanduse kokkuleppeid.

Väljaarvatud Kreeka sotsialistlik valitsus, süüdistasid teised kõik üksmeelselt N. Liitu nende sündmuste plaanitsemisel, mis on Poolas toimunud pärast sõjaseisukorra kehtima hakkamist.

Kanada välisminister Mark MacGuigan jõudis tugeva lumetormi tõttu kohale alles siis, kui neljatunnine koosolek oli lõppenud, kuid liitus kiiresti teiste liitlaste otsusega.

Ta ütles, et „me teame N. Liidu vastavat osa Poola sündmuste kujunemisel."

Kanada nõusolek NATO otsusega tugevndas organisatsiooni seisukohti. See oli ka Kanada reaktsioon liitunute otsusele, milleks Kanada välisminister andis nõusoleku juba paar nädalat tagasi. Ta lisas siiski Brüsselis, et Kanada ei ühine nende sanktsioonidega, millega karistatakse Poola rahvast ja on kahjulik rohkem meile enestele kui neile.

NATO kommünikeele järgnes ootamatult kiire reaktsioon Moskvast, kus otsust peeti USA surve tulemuseks, mis on mõeldud ühele iseseisvale riigile surve avaldamiseks. See on „vastuolus Liitunud Rahvaste Organisatsiooni, internatsionaalsete seaduste ja Helsingi kokkuleppega, kus pole lubatud teise riigi siseasjadesse segada. NATO kommünikee aga puudutab Poola sisemisi probleeme ja Poola juhtkond on korduvalt väitnud, et poolakad ei kannata mingisugust sekkumist".

Poola siseasjusse sekkumise pärast tegid NATO riikide välisministrid samasuguse otsuse, mõistes hukka N. Liidu osa praeguste sündmuste karmis arengukäigus, kuigi venclased pole otseselt se i end sündmuste kaastegelastena näidanud.

Lääneriigid on siiski kartnud, et venelaste interventsioon võiks juhtuda ja hoiatavad, et ui väljaspoolne sõjaline interventsioon peaks aset leidma, siis see võiks kaasa tuua eriti tõsised rahvusvahelised tagajärjed.

Neeme Järvi austusõhtul pakuti kunstiküllast kava, mida hoolikalt jälgisid ka Madli ja Avo Kittask; viimane vajas seda toredat habet oma teatriosas H.M.S. „Pinafore" ja ohverdas selle jõulude eel jõuluvanale, kes pikka habet hädasti vajas.
Vaba Eestlane

Bernard Kangro H. Visnapuu kirjandusfondi laureaadiks

Alates 1953. aastast, mil ülemaailmse Eesti Ühingu juures New Yorgis loodi luuletaja Henrik Visnapuu nimeline Kirjandusfond, on iga aasta 2. jaanuaril (luuletaja sünnipäeval) antud nim. fondi auhind eelmisel aastal ilmunud parimale ilukirjanduslikule teosele. Käesoleval aastal langes see auhind Lundis, Rootsis, elunevale luuletajale-kirjanikule Bernard Kangrole ta möödunud aastal avaldatud sisuka teose „Arbujad" eest.

Zhürii, millesse kuulusid: mag. Mall Jürma (Fondi esimees), doktorid Alfred Kurlents Montrealist, Viktor Kõressaar New Yorgist, Felix Oinas Bloomingtonist, Indianast, ja kirjandusloolane Eti Sirg, ütles auhinna Kangrole määramise põhjenduses järgmist:

„Möödunud aastal ilmunud väiksearvulise ilukirjandusliku loomingu hulgas on Bernard Kangro „Arbujad" jäädava väärtusega teos.

Lähtudes subjektiivsest seisukohast on autor raamatus oskuslikult sulatanud mälestusliku elemendi esseistliku osisega, andes detailirohke ja värvika karakteriseeringu arbujate luuletajate sõpruskonda kuuluvaist liikmeist ja nende loomingust.

Tuleb hinnata kõrgelt autori tohutud tööd teose koostamisel, millega on talletatud eesti kirjanduslik andmestik ja analüüs ühest omapärasemast ja paljutõotavamast 30-ndail aastail tegutsenud andekate noorte luuletajate rühmitusest Noor-Eesti ja Siuru varemate saavutuste kõrval. Kangro „Arbujad" jääb püsiva väärtusega vääriskiviks meie kirjanduse mosaiigis."

Peale Bernard Kangro kuulusid teatavasti „Arbujate" sõprusringi luuletajad: Betti Alver, Heiti Talvik, August Sang, Kersti Merilaas, Uku Masing ja Paul Viiding, kusjuures üheks nende lähimaks sõbraks oli dr. Ants Oras, kes vabas Eestis koostas esimese ülevaate arbujate sõpruskonnast.

BERNARD KANGRO

Poola võib lõpetada sõjaseisukorra kolme nädala pärast

VARSSAV — Poola peaministri abi Jerzy Ozdowski ütles möödunud teisipäeval, et Poola võib sõjaseisukorra lõpetada kolme nädala pärast, aga see on olenev teatud situatsioonist. Samal ajal on ametivõimud kokku leppinud strateegias, kuidas ametiühingute juhtimisest eemaldada Lech Walesa, kuna tulevikus peavad ametiühingud jääma kommunistliku partei kontrolli alla.

TARTU INSTITUUT
310 BLOOR ST. WEST
TORONTO, M5S 1W4
Sissekäik: Madison Avenue — Spadina jaam

Loengud valguspiltidega

HIMAALAJA:
Nepal, Bhutan, Sikkim, Darjeeling, Kashmir
LIINA LIIVAMÄGI — York Ülikoolist
Kohvi
TONGA ja SAMOA
ENN ALFRED
Pühap., 31. jaanuaril kell 3 p.l.

* * * *

PALVERÄNDURITE JALGTEEL:
1500 km. ajalugu, kunsti, arhitektuuri — LePuy — Santiago de Compostela
Dr. LEON TRETJAKEWITSCH
Teisip., 16. veebruaril kell 7.30 õ.

* * * *

ARHITEKTUUR MIS ÜHENDAB MATEERIAT HINGEGA
Professor REIN KURIS — Carleton Ülikoolist
Teisip., 23. veebr. kell 7.30 õ.

Kõik on kutsutud — reisima ja järele mõtlema

Annetusi Uudismaa ostmiseks

Dr. E. Sõerd — $1500, Eesti Sihtkapital — $1000. Toetajate nimed jäädvustatakse

Kotkajärve Uudismaa toimkonna koosolekul möödunud nädalal võeti teatavaks kaks laekunud annetust Uudismaa ostmiseks. Dr. vet. Evald Sõerd andis Uudismaa ostmiseks Skautide Maleva kaudu $1500.—. Eesti Sihtkapital, kellelt Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi juhatus palus toetust juba mõne aja eest, andis üle $1000.— tsheki. TESS-i juhatus ja Uudismaa toimkond tänavad suuremeelseid annetajaid. Ostulepingu sõlmimise päevaks on ette nähtud 23. veebruar, millal tuleb tasuda pool ostusummast — $10.000.

Kotkajärvele sissesõidul teatab igale saabujale väravatulbal ilutsev pronksist plaat, et selle maa soetas eesti noortele TESS-i omaaegne esimees Henrik Tanner. See on Tanneri memorial, mis ühtlasi esindab kõiki neid skaudisõpru, kes maa soetamise juures Tannerile andsid majanduslikku ja moraalset abi. Kõikide nende nimesid pole võimalik enam isegi kindlaks teha.

Kui Kotkajärve Komitee 1965/66 aastatel korraldas kohviku ehitamist, siis pidas komitee esimees väga täpset registrit kõigi ehitusoperatsiooni abiliste suhtes. Tulemuseks on kiri kohviku seinal — nende nimed, kellele tuleb tänulik olla ilusa hoone eest.

Sama suunda jälgitakse nüüd ka Uudismaa ostmisel. Suurte panuste puhul ei tohi inimeste teeneid ja ohvrimeelsust unustada.

Uudismaa toimkonna koosolekul otsustati, et ürituse toetajate nimed tulevad tuleviku huvides tingimata avalikult jäädvustada. Sobivaimaks mooduseks peeti tahvli asetamist kohviku juurde Uudismaa piirile, kus kirjas kõikide toetajate nimed.

Tahvli paigaldamisel tuleb koostada aruanne Uudismaa operatsioonist ja ka selles broshüüris on võimalik toetajate nimesid avaldada. Broshüüri saab levitada ja nii ei tarvitse ohvrimeelsete inimeste teada-saamiseks mitte alati tahvli juurde lugema minna. Autahvli ja broshüüri üksikasjad töötatakse välja hiljem.

Uudismaa ostulepingu allakirjutamine, n.n. „closing" toimub 23. veebruaril, mille puhul tuleb tasuda pool hinnast — $10.000. Lubaduste näol on osa sellest summast juba olemas ja Uudismaa toimkond palub kõiki lahkeid lubajaid saata tshekk ESS-i esimehele Lembit Pikkovile või Uudismaa toimkonna liikmetele. Telefoniliseks informatsiooniks on kogu päeva kestel saadaval Uudismaa toimkonna juhataja Heino Jõe — 766-5107.

Uurimus N. Liidu allveelaeva karile sõitmisest

STOKHOLM — N. Liidu allveelaev 137 oli veepinnal 3—4 tundi enne, kui see ajas Karlskrona saarestikus 27. oktoobri õhtul karile. Sellekohased teated pärinevad salajaseks tembeldatud selgitusest, mis antl Rootsi valitsusele, kirjutas Stokholmi ajaleht Svenska Dagbladet. Ajalehe teatel on Rootsi armee uurimuses saadud vahejuhtumis selgusele, kuigi allveelaeva logiraamat oli muudetud.

Ajalehe teatel oli armee juhtkonna kavatsuseks avaliku seletuse andmine allveelaeva vahejuhtumist, aga välisministeerium soovis ja selle soovi kohaselt tehti uurimus salajaseks.

Rootsi kaitsejõud tõdevad, **et udune ilm ja rannikuvalve puudulikkus 27.—28. oktoobril tegid võimalikuks, et allveelaev võis olla Rootsi vetes juba 16 tundi enne, kui seda märgati.**

Merepõhja allveelaeva läheduses ja selle oletatav liikumistee läbi saarestiku on nüüd läbi uuritud, aga põhjalikust uurimusest hoolimata pole merepõhjas võõraid esemeid märgatud. Laevastikus oldi varem arvamusel, et allveelaev võis asetada purjetuspoisid või miine merre.

Saarlaste Ühing Torontos

KÜÜNLAPÄEVA PIDU

laup. 6. veebr. 1982 Toronto Eesti Majas kell 6 õhtul

Ettekanded ☆ Baar ☆ Loterii ☆ Einelaud

Tantsuks V. GUSTAVSONI orkester ja „KÜLA PILLIMEHED"

Sissepääs $7.—. Laudade ettetellimiseks helistada: Pilvi Niit 223-3469 või Hilda Härm 699-1979

Uuendage „Vaba Eestlase" tellimine 1982 aastaks!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht – tellige „Vaba Eestlast"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Torontos

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto, Ont. M6J 3M7

TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $45.—, poolaastas $24.— ja veerandaastas $13.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $55.—, poolaastas $29.— ja veerandaastas $15.—.

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.,
135 Tecumseth St., Toronto, Ont. M6J 2H2

Väga rikkalik oli Eesti Abistamiskomitee ennejõuluse näitemüügi loteriivõitude hulk, mis kõigi silmi siduSid. Foto: Vaba Eestlane

Kommentaarid

Mõned aastad tagasi tekitas Ühendriikides suurt kõmu ajalehekuninga Randolph A. Hearsti tütre Patricia küüditamine. Miljonäritütre vangistajateks San Francisco olid põrandaaluse väikese terrorismiorganisatsiooni Symbionese Liberation Army liikmed, kes viisid oma ohvri salajasesse pidukohta ja hoidsid teda seal 57 päeva jooksul kinni pimedas garderoobis, kus grupi meesliikmed teda vägistasid ja terroriseerisid. Kogu see bisarne lugu lõppes teatavasti sellega, et Patricia Hearstist sai terroristide grupi liige, kes käis Tanja nime all koos bandiitidega panku röövimas ja politseiautosid pommitamas kuni ta vangi langes, süüdi mõisteti, vanglakaristust kandis ja lõpuks president Carteri eriotsuse põhjal armuandmise korras vanglast vabastati.

Patricia Hearsti küüditamises on jäänud palju asjaolusid tumedaks ja segaseks, kuid nüüd on ta ise lõpuks asunud oma draama telgitaguseid selgitama, avaldades raamatu „Every Secret Thing", milles ta kirjeldab üksikasjaliselt oma lugu. Ta katsub oma tegevust ja mõistatuslikke samme põhjendada ja neile loogilist seletust otsida, kuid kahjuks ei anna raamat vastust kõige tähtsamale küsimusele — miks ei põgenenud ta oma küüditajate ja vangistajate küüsist kuigi tal avanes selleks soodsaid võimalusi ning tegi selle asemel kaasa nende relvastatud pangaröövid, mis lõppesid teatavasti ühe inimese surmaga?

Patricia Hearst toonitab, et tema liitumine terroristide grupiga oli lakkamatu ajudepesemise vili ja lõpuks muutus ta Symbionese Liberation Army sõnakuulelikuks sõduriks. Seda toonitasid ka kohtuprotsessil tema kaitsjad, kes võrdlesid tema psühholoogilist läbitöötamist terroristide poolt vangilangenud ameerika sõdurite ajudepesemisega Koreas ja Vietnamis. Kuid kriitikud leiavad, et Patricia Hearsti olukord oli siiski hoopis erinev kaugel kodumaast vangilangenud sõdurite olukorrast, kuna neil ei olnud mingeid võimalusi põgenemiseks ning nad kannatasid päev-päeva kõrval lakkamatu füüsilise ja vaimse terrori all. Neil ei olnud väljavaateid pääsemiseks, kuid Patricia Hearstil oli lootust hiljem või varem terroristide haardest vabaneda.

Patty Hearstiga juhtus imelik metamorfoos: esialgu alistus ta oma vangistajate käskudele ja korraldustele hirmu ja elu alalhoiu instinkti ajel, kuid hiljem tegi ta seda vabatahtlikult. Tal oli võimalusi telefoneerida oma vanematele või koju minna — kuid ta ei teinud seda. Patty Hearst ei oska oma raamatus seda kuulekust bandiitidele seletada ja kirjutab selle kohta ainult ebamääraselt: „Ma tundsin, et ma võlgnen neile midagi, mida võib võrrelda lojaalsusega . . ." Mida ta sellele väikesele terroristide kambale „võlgnes" ja miks ta neile lojaalne pidi olema, see kahjuks raamatust ei selgu.

On neid eksperte, kes arvavad, et Patricia Hearstile oli maast madalast sisse tambitud, et ta peab olema sõnakuulelik ja lõpetama selle, mida ta on alustanud ning et need õpetused olid ka selleks psühholoogiliseks ajendiks, mis sundisid teda koos terroristidega nende mängu lõpuni mängima. Kuid need argumendid tunduvad liiga kergekaalulistena. Põhjused peituvad siin sügavamal ja neid tuleb vist otsida sellest kategooriast, millede mõjul headest ja jõukatest perekondadest tüdrukud on ühinenud Ühendriikides Weather Undergroundi, Lääne-Saksamaal Baader-Meinhofi ja Itaalias punabrigaadi terrororganisatsioonidega.

☆

Poola sündmustest võime iga päev lugeda ajalehtedes pikki lugusid. Sealset sisepoliitilist olukorda ja selle arengut käsitatakse igast aspektist ja kõigist võimalikest vaatenurkadest, kuid vaatamata kõigile nendele aruteludele, analüüsidele ja vaatlustele kerkib lugejatele palju küsimusi keelele, millede ajalehtede reporterid ja kommentaatorid vaatamata oma

(Järg lk. 3)

Läänemaailma „reaalpoliitika"

Poola sündmused annavad kahjuks järjekordselt kinnituse, et vaatamata paljudele sõnade tegemisele ja Ühendriikide bravuuritsemisele puudub läänemaailmal kindlakujuline ja üksikasjaline poliitika N. Liidu agressiivsetele sammudele ja impeeriumi ehitamise ja säilitamise suurtele plaanidele vastu astumiseks. Ungari, Tshehhoslovakkia, Ida-Saksamaa ja Afganistani sündmuste taustal võis oletada ja loota, et läänemaailm ärkab ükskord oma letargilisest unest ja koondab kõik oma jõud kommunismi pidurdamiseks, kuid kahjuks peame Poola vabadusliikumise brutaalse allasurumise puhul konstateerima, et seal on pandud Kremli vana tuntud kibe kali käärima ning uueks astjaks on nüüd Ungari ja Tshehhoslovakkia asemel Poola.

Meil on Poola sündmuste ja läänemaailma käitumise puhul põhjust pead vangutada ja meil tekib vajadus ütelda kritiserivaid sõnu NATO riikide arvel, kes ei toeta Ühendriikide rangemat poliitikat N. Liidu suhtes, kuid lõpuks jõuame oma mõtetega ja kriitikaga ikka selle müüri taha, mis kannab kõlavat nime „reaalpoliitika". See sõna varjutab läänemaailma aktiivsuse, peidab oma taha kõik õilsad põhimõtted ning sellega hävitatakse ka kõik moraaliprintsiibid, milledest paraadidel, tähtpäevadel ja poliitilisel suursündmustel suvatsetakse rääkida.

Hoidke ainult oma silmad lahti ja vaadake veidi ringi, konstateerivad selle poliitika toetajad ja propageerijad — siis hakkate Poola praeguste sündmuste arengut vaatama hoopis teisest vaatevinklist. Siis selgub teile, et ehkki Solidaarsuse juhtkonna ideed ja kavatsused on ilusad ja õilsad, ei saa vastutustundelised läänemaailma poliitilise ja majandusliku elu juhid neile alla kirjutada. Nii ei poolda kommunistliku partei ja kommunistliku rezhiimi kokkuvarisemist Poolas Euroopa ja teiste riikide pankurid, kes on laenanud Poola punastele 27 miljardit dollarit, sellega ei nõustu ka Euroopa riikide välispoliitika juhid, kes on detente arvel teinud N. Liiduga ja teiste kommunistlikkude riikidega häid ärisid ja kardavad Solidaarsuse toetamisega Kremli vihastada ning sellele on vastu nii NATO kui ka Varssavi pakti riigid, kelledele praegune N. Liidu hegemoonia Kesk-Euroopas ja Euroopa pooleks jagamine kindlustab rahuliku elu. Võib ütelda, et Solidaarsuse nõudmised häirivad teataval määral isegi katoliku kirikut, kes on Poola kommunistliku rezhiimiga jõudnud katoliiklastele piiratud tegevusvõimaluste andmiseks vaikselt kokkuleppele.

Rahu Euroopas baseerub poliitilisele stabiilsusele, kinnitavad reaalpoliitika propageerijad. Nad ütlevad, et Euroopa jagamine on ajalooline fakt, mille aluseks on suurvõimude huvid. Selles olid eriti veendunud endine Ühendriikide president Nixon ja tema välisminister Kissinger, kelle abiline välisministeeriumis Helmut Sonnenfeldt välja töötas n.n. Sonnenfeldti doktriini, mille alusel mõlemate poolte huvid leiavad rahuldamise Euroopa jagamisega erinevate huvide sfäärideks. Selles vaimus andsid Nixon ja Kissinger ka nõusoleku kontroversiaalsetele Helsingi kokkulepetele, milledele teatavasti Nixoni järglane president Ford Helsingis rahuliku südamega alla kirjutas.

Reaalpoliitikute mõtteid ja argumente jälgides olemegi jõudnud lõppjäreldusele, et ehkki Lääne-Euroopas poola rahva taotlusi ja püüdlusi kaastundlikult jälgitakse ja poolakatele sümpatiseeritakse, püüavad läänemaailma juhid poola vabadusliikumise toetamisest mitmesugustel ettekäänetel kõrvale hiilida ja lasevad sealse vastupanu Kremli toetusel opereerivatel punastel kindralitel armutult maha suruda. Kartus, et kommunistliku rezhiimi kukutamine võib Euroopas esile kutsuda ebastabiilse olukorra ja relvastatud kokkupõrkeid, mis võivad viia suurema sõjani, on suur ning see halvab igasuguse vastupanu.

Eelkirjeldatud „reaalpoliitika" viga seisab selles, et see ei ole sisuliselt reaalpoliitika vaid enda mugavuse, algatusvõime ja ettenägematuse varjamiseks rakendatud ühepäevapoliitika, mis ei vasta reaalsetele olukordadele. Kui läänemaailma riikide teoreetikud ja detente pooldajad kõnelevad reaalpoliitikast, siis ei võta nad arvesse kõige tähtsamat realiteeti — kommunistliku terrorirezhiimi alla painutatud ida-euroopa ja balti rahvaid, kelledega koguarv ulatub 120 miljonile. Need inimesed ei ole rahul selle osaga, mis neile kanda on antud Jaltas ja Helsingis sõlmitud reeturlike kokkulepetega ning nii läänel kui idal tuleb arvesse võtta, et selles piirkonnas jatkuvad pidevalt rahutused, ülestõusud ja kokkupõrked, mis ähvardavad kogu Euroopa rahu. Nende 120 miljoni inimeste huvides peab lääs midagi tegema, ta peab mingile otsusele jõudma ja vastastikuses koostöös vajalikke plaane koostama, vaatamata sellele, et nende rakendamine võib viia isegi äärmiste teravusteni ja võibolla ka sõjaliste kokkupõrgeteni. Kui seda ei tehta ja praeguse „reaalpoliitika" viljelemist jatkatakse, siis võivad venelased Ühendriikide endise presidendi Carteri välispoliitilise nõuandja ja rahvusliku julgeolekunõukogu juhataja poola päritoluga Zbigniew Brzezinski arvates oma relvajõuga Ida-Euroopa väga kaua oma raudses haardes hoida.

K. A.

Raamat sõlteaastaist 1940-1980

Sakslaste suured kavad Balti maade ja rahvastega

Järgnevad tõlkekatkendid pärinevad Romuald Misiunase ja Rein Taagepera a. 1982 ilmuvast raamatust „The Baltic States: Years of Dependence 1940—1980" (Balti riigid — sõlte-aastad 1940—1980). Peatüki „Sõja-aastad (1940—45)" alljaotusiks on „N. Liidu tulek", „Esimene aasta N. Liidu hõivangut", „Sõda ja ülestõus", „Saksa hõivang" ja „N. Liidu teine tulemine".

N. LIIDU STRATEEGIA EBAOTSTARBEKUSEST

Sel määral kui püüe kaitsta oma põhjatiiba Saksamaa rünnaku vastu oli N. Liidu sihiks, siis kui ta avaldas diplomaatilist survet Balti riikidele a. 1937 saadik ja sõjaväelist a. 1939—40, oli tulemus otstarbevastane. Saksa esimese löögi kiirus läbi Baltimaade (480 km Ida-Preisimaast Pihkvani 17 päevaga) ületas peaaegu kõigi saksa rünnakute oma Teises maailmasõjas. Edasitung poleks kuidagi saanud olla palju kiirem, kui vastaseks olnuks nõrgad, aga kodumaad saksa põlisvaenlase vastu kaitsvad balti sõjajõud ja see oleks võinud olla aeglasemgi. Igatahes oleksid Balti riikides kotti jäänud N. Liidu jõud olnud säästetud Leningradi kaitseks. Saksa sissetungi erakordset kiirust võib vähemalt osaliselt seletada ühe stalinistliku saavutusega: muuta balti rahvastik saksasõbralikuks.

Saksa rünnak toimus esimeste massiliste vangistuste ja küüditamiste ajal. Need N. Liidu võimude sammud koos muude kogemustega sovjetisatsioonist surusid balti elanikkonda samastama Saksamaad Läänega.

Arvamus näis olevat laialdane, et N. Liidu ikke kõrvaldamine sakslaste poolt võimaldaks balti rahvail saavutada uuesti iseseisvuse.

Enamikus kohalikust rahvast tervitas sakslaste saabumist vähemalt passiivselt. Mõnel pool võeti Wahrmacht vastu lilledega. Saabumisest peale ei andnud sakslaste käitumine mingit alust balti elanikkonna soodasa suhtumises kestmiseks.

SAKSA KAVAD BALTIKUMIS

Dokumentidest saksa arhiivides on üsna selge, et natsi-juhtkonna pikaajaliseks sihiks oli Balti piirkond liita Reichi'ga, ajada välja kaks kolmanikku elanikest, ja sulatada ülejäänud saksa sisserändajaisse. Kõik mitmete ametkondade võistlevad kavad ühtusid ses suhtes ja üksisasjade täpsustused tippjuhtide poolt kippusid tegema plaane aina veelgi rangemaks.

Ostminister Rosenbergi lemmikvariant a. 1941 oli kahekoristada Balti vabariikide pindala Vene ja Valgevene kulul ja siis küüditada enamus balti rahvaist äsja-liidetud aladele.

SS-juht Himmleri Generalplan Ost'i kohaselt (1942) pidi küüditama ligi 50% eestlasist, kõik latgallid, üle 50% muist lätlasist ja 85% leedulasist. Ülejäänud osa hinnati põhjatõuliseks (ja seega saksastamisväärseks) ühe vastava 1942. a. välisuurimise varal. Antropoloogilise Komisjoni poolt. Saadaolevate sakslaste piiratud arvu tõttu pidi sisseränd olema külaltki aeglane: 520.000 nii 20. kuni 25 aasta jooksul peale sõja lõppu.

Natsi-Saksamaa otseseks sihiks oli aga võita sõda. Suurküüditamised, sisseränd ja ümberrahvustamine pidid algama alles pärast sõjalist võitu. Vahepeal kästi taolised kavad hoida ülisalajastena, et mitte rahutuks teha balti elanikonda, kelle maksimaalset panust „antibolshevistlikule heitlusele" peeti soovitavaks.

RAHVUSLIKUST MOBILISATSIOONIST

Eestis muutis sõjaeelne peaminister Uluots (keda sakslased vaheldumisi eirasid ja püüdsid koostõhe tõmmata) oma hoiakut mobilisatsiooni suhtes veebruaris 1944, kui N. Liidu väed jõudsid Eesti piirile. Sakslasile alluvais eesti üksustes oli sellal umbes 14.000 meest.

Arvestades Saksamaa varisemisega pidas Uluots ülitähtsaks relvastada eestlasi suurel hulgal ükskõik millisel teel ja hoida neid Eestis, et vältida N. Liidu sissetungi ja pigistada välja iseseisvus taanduvailt sakslasilt.

See oli niigi meeleheitlik katse kahe hundi küüsis, ainus teine võimalus passiivse alistumise kõrval. Uluotsal õnnestus isegi seda rahvale teatada, tarvitades saksa kontrolli all olevat raadiot: eesti väeosadel Eesti pinnal „on hoopis suurem tähendus, kui seda siin avaldada jõuaksin ja saaksin." Rahvas mõistis ja vastas. Sakslaste poolt oli ülemmääraks seatud 15.000, ent registreerima tuli 38.000 meest, kelledest 28.000 said viletsa relvastuse ja pealiskaudse väljaõppe.

Baltlaste toetus poolakatele

Suurem kommunismivastane meeleavaldus Los Angelesis

LOS ANGELES (VE) — Solidaarsuse ja poola rahva toetuseks toimus protest-demonstratsioon Los Angelese raekoja kõrval lippude väljakul 3000 poola ühiskonna liikme osavõtul. Osavõtma olid kutsutud ka baltlased ja neid oli ligi 200, kes esinesid plakatitega. Ülevaate demonstratsioonist andsid kõik suuremad ja ka kohalikud televisioonijaamad samal õhtul. Ulatuslikum ülevaade oli NBC televisiooni saates, kus oli ka näha Eesti sini-must-valge lipp ja plakat „Free Mart Niklus" ja „Communists make lousy neighbors".

Kõnelesid Ühendriikide kongressiliikmed Bob Dornan ja Barry Goldwater jr., linnapea Tom Bradley ja teised. Demonstratsiooni korraldajaks oli Poola Ameerika Kongress ja Los Angelese linnanõukogu. Enne protestidemonstratsiooni toimus jumalateenistus Los Angelese kesklinna St. Vibiana katedraalis. Sealt siirduti lähedal asuvale lippude väljakule.

Saabudes lippude väljakule said baltlased tugeva aplausi poolakatelt, kes isegi aplodeerisid püsti tõustes.

Baltlaste lipud viidi Ühendriikide ja Poola lippude kõrvale poodiumile.

Kongressiliige Bob Dornan oma sütitavas kõnes mainis, et tänane protestidemonstratsioon ei ole ainult protestidemonstratsioon sündmustele Poolas vaid ka kommunismi vastane demonstratsioon, sest poolakate toetuseks on ühinenud ka arvukalt eestlasi, lätlasi ja leedulasi. Kommunism ähvardab kõiki vabas maailmas. Tuleb lõpetada kaubitsemine Nõukogude Venega. Meie ei tohi saata sinna toiduaineid ja elektroonilisi seadmeid. Gaasijuhtme ehitamine Venemaalt Lääne-Euroopasse, mis toimub Ühendriikide tehnilise abiga, tuleb seisma panna.

Eestlaste osavõttu demonstratsioonist organiseeris Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides juhatuse liige Avo Piirisild.

Teda abistasid ERKÜ Esinduskogu liige Viivi Piirisild, Heino Nurmberg, Pensionäride Klubi esimees dr. Aleksander Massakas ja noortejuht Uve Sillat. Noorte osavõtt oli arvukas ja nad kandsid rahvarõivaid.

Avo Piirisild sõitis linnas ringi autoga, millele oli paigutatud leedulaste poolt valmistatud kõrge plakat, mis kujutas suurt vene karu, kes sirbiga lõikab rahvaid — 1940. a. Eesti, Läti ja Leedu, 1980. a. Afganistan ja 1981. a. Poola. Plakat äratas suurt tähelepanu. Demonstratsioonil põletati ka N. Vene lipp. Kohale ilmus ka grupp kommuniste, kes seadsid üles laua ja hakkasid jagama oma broshüüre. Nende laud lükati ümber ja broshüürid põletati. Sellest andis ülevaate ka televisioon. Demonstratsioonist ilmusid artiklid ja pildid Los Angelesi Timesis ja Herald Examineris ning ülekandeid raadios.

Viivi Piirisild

USA õhuliikluse kontrollijate ametiühingu juht lahkus

WASHINGTON — USA õhuliikluse kontrollijate ametiühingu esimees Robert Poli, kelle õhutusel alustatud ebalegaalse streigi tõttu 11.500 kontrollijat kaotasid oma töökohad, lahkus oma ametikohalt lootusega, et selle sammuga ta pehmendab president Ronald Reagani otsust streikijate vallandamiseks ja võimaldab neile töökohtadele tagasi pääsemise. Oma kohalt lahkus ka abiesimees Robert Meyer, kuna ametiühing kustutati juba varem kohtu otsusega.

Ameeriklased kardavad sõda

NEW YORK — Kolm igast neljast ameeriklasest ütlevad, et on tõenäoline, et USA satub lähemail aastail sõjalisse konflikti. 76% 1602-st täiskasvanust ütlesid seda sammu kartvat, mis on viimastel kuudel, arvestades septembri 68%-ga tõusnud. Augustis oli vastav protsent alles 57. Ometi ütlesid 59%, et nad ei muretse, et president Reagan viiks oma poliitikaga USA sõtta.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

16. ja 17. jaan.
dr. A. Mae, tel. 493-7231

23. ja 24. jaan.
dr. J. Marley, tel. 921-7777

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

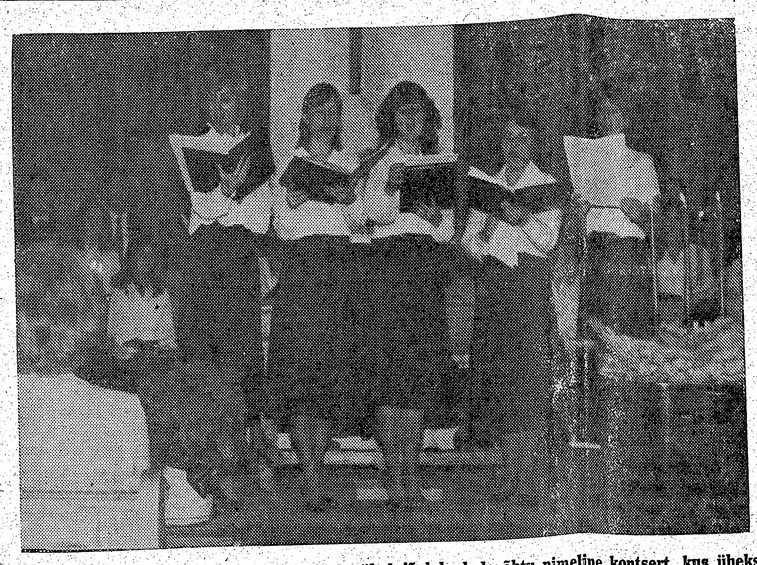

T. E. Baptisti kirikus toimus kolmandal jõulupühal jõululaulude õhtu nimeline kontsert, kus üheks esinejaks oli „Gloria" ansambel, pildil vasakult Aime Hanslep, Aida Jürimäe, Marika Wilbiks, Aasa Süld ja Anne Alkok. Foto: Ilme Lillevars

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

nobedatele sulgedele vastust ei suuda anda.

Kõige sagedamini tõstatavad Poola sündmuste jälgijad küsimuse: mis mees on Poola praegune sõjaväeline ja poliitiline diktaator kindral Wojciech Jaruzelski? On ta selgrootu Kremli käskudetäitja, on ta poola rahvuslane nagu paljud „asjatundjad" läänemaailmas püüavad väita, või koguni läbi ja lõhki vettinud kommunist, kes oma rahvuse on ohverdanud punase internatsionalismi altarile?

Nendele küsimustele on püütud läänes vastata ning arvamised on kaldunud sinna ja tänna, kuid õiget analüüsi ja täpset hinnangut selle müstilise ja umbse näoga mehe kohta pole keegi suutnud anda. Lääne-Saksamaa kantsler Helmut Schmidt on Jaruzelski isiku suhtes võrdlemisi optimistlik, kuna tema arvates on Poola praegune diktaator esmajoones poola rahvuslane, teises järjekorras sõjamees ja alles kolmandas järjekorras kommunist. Schmidti seisukohta toetavad ka paljud teised vaatlejad põhjusel, et Jaruzelksi ei maininud Poolas sõjaseaduse väljakuulutamisel üldse kommunistlikku parteid. Ja ühes oma viimases kõnes kinnitas Jaruzelski ise, et ta on eeskätt sõjamees ja teises järjekorras peaminister. Oma kõrge positsiooni kommunistliku juhina jättis ta hoopis mainimata.

Vastusele lähemale jõudmiseks heidame põgusa pilgu Jaruzelski eluloole. Kui sakslased ja venelased Teise maailmasõja algfaasis Poolasse tungisid ja selle maa omavahel ära jagsid, sattus 16-aastane Jaruzelski „venelaste poolele". Ta vanemad küüditati ja surid Stalini sunnitöölaagrites. Noor Jaruzelski töötas esilagu Karaganda kivisöekaevandustes, kuid liitus 1943. a. Venemaal organiseeritava poola kommunistliku armeega ja viidi ohvitseride kooli. Tuli ohvitserina vene punaarmee ja poola kommunistlike üksuste koosseisus Poolasse ja ootas marssal Rokossovski armee raamides Vistula jõe ääres Kremlist tulnud korralduste põhjal tegevusetult kuni sakslased Varsavis poola rahvuslaste ülestõusu veriselt maha surusid, mis võimaldas Venemaalt tulnud Poola kommunistidele kiirelt hakata organiseerima kommunistlikku riigikorda.

Jaruzelski võitles oma üksusega antikommunistlike poola metsavendade vastu, lõpetas kõrgema sõjakooli ja tõusis kiirelt karjäärireedelil. 33-aastaselt oli ta juba kindral, 1965. aastal nimetati ta kindralstaabiülemaks. Kuid kõrvuti sellega tegi ta kiiresti suurt karjääri ka kommunistliku partei raamides. Nii nimetati ta 1960. aastal Poola armee kõrgemaks poliitiliseks komissariks, 1964. aastal partei keskkomitee liikmeks, 1968. aastal kaitseministriks ja 1971. aastal partei kõikvõimsa poliitbüroo liikmeks.

Need andmed näitavad kahjuks, et Jaruzelski on oma põhilaadilt rohkem kommunist kui poola rahvuslane. Kui Jaruzelski oma kõnedes praegu Poola kommunistlikku parteid esile ei tõsta, siis on see tõenäoliselt tingitud taktikalistest põhjustest, kuna partei on rahva hulgas ülimalt ebapopulaarne. Läänemaailmas armastatakse alati Jaruzelski 1976. aastal avaldatud väidet alla krüpsutatakse, et „poola sõjavägi ei tulista poola töölisi", kuid see ütlus ei pea enam paika, kuna poola sõjaväe eriüksuste kuulidest on langenud mõningate andmete kohaselt üle 200 töölise. Kõiki neid andmeid kokku võttes tekib paratamatult arvamine, et Jaruzelski ei ole see Poolat päästma saadetud ingel, nagu teda läänemaailmas suvatsetakse kujutada, vaid ideeline kommunist, kes pealegi täidab oma rahva allasurumisel ja terroriseerimisel Kremlist väljasaadetud käske.

AMI

Seitsme rahvusgrupi märgukiri

Alustati aktsiooniga „sõjakurjategijate" protsesside vastu

USA Ida-Euroopa päritoluga kodanike keskel raevu tekitavate „sõjakuritegude" protsesside puhul kohtuministeeriumi eriuurimiste osakonna poolt N. Liidu asutuste dokumentide ning tunnistajate kasutamise vastu esitati kohtuministrile 7 rahvusgrupi ühine märgukiri. Aktsiooni laiendatakse ka Kongressi liikmetele, samuti on N. Liidu „tõendusmaterjalide" USA-sse toomisel vahendajana asjasse segatud ka välisministeerium. Ameerika kohtumõistmise kurjastitarvitamise vastu on aktiivselt tegutsema hakanud ka rahvusgruppide organisatsioonid omaette ja on tõenäoline, et 1982. a. novembrivalimistel Kongressi mõne liikme poliitiline saatus otsustatakse Ida-Euroopa päritoluga hääletajate poolt seoses tema holakuga „sõjakuritegude" protsesside suhtes.

KOLMAS NÕUDMINE KARL LINNASE VÄLJAANDMISEKS

Välisministeerium Washingtonis võttis õigeks teate, et N. Liidu välisministeerium on USA suursaatkonnale Moskvas üle andnud noodi Karl Linnase kui „sõjasüüdlase" väljaandmiseks N. Liidule. Samal ajal tegi ka nõukogude valitsus oma noodi teksti avalikkusele teatavaks.

Karl Linnase väljaandmist N. Liidule nõudis Moskva valitsus varem kahel korral, 11. oktoobril 1961 ja 20. veebruaril 1962.

Noodis märgitakse, et „Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukollegium" on 16.—20. jaan. 1962 Tartus avalikul kohtuistungil tunnistanud Linnase süüdi ja mõistnud ta tagaselja surma. Vastavad materjalid mainitud asjas anti üle ka USA poolele," lisatakse juurde.

„USA poolel", välisministeeriumil, kohtuministeeriumil ja ka Kongressi Raamatukogus on aga samas asjas materjalina olemas ka N. Liidu kohtuministeeriumi ametliku häälekandja „Sotsialistitsheskaja Zakonnast" 1961. a. novembris trükitud number, kus on ära trükitud täielik kirjeldus kõnesolevast protsessist, mis aga toimus kuu aega hiljem, järgmisel aastal!

UKRAINLASEST „SÕJAKURJATEGIJA" AETI SURMA

Chicago eeslinnas Ciceros heitis enda rongi alla ja sai surma ukrainlane Albert Deutcher, 61 a. vana, kelle vastu kohtuministeeriumi eriuurimiste osakond oli paar tundi varem distriktikohtule esitanud süüdistuse, nagu oleks Deutcher natside okupatsiooni ajal Ukrainas „tapnud sadasid relvastamata juudi tsiviilisikuid, nende hulgas naisi ja lapsi", nagu öeldakse süüdistusaktis.

Albert Deutcher oli 28 aastat töötanud raudteedepoos vagunite parandajana. Arvatakse, et Chicago distriktikohtus teda ootab samasugune saatus kui poolakat Frank Walust, kes trobikonna Iisraelist toodud valetunnistajate seletuste põhjal tunnistati süüdi sõjakuritegudes ajal ja kohas, kus ta üldse ei olnud viibinud.

ÜE KESKNÕUKOGU ASTUB SAMMUSID

Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu juhtis oma Euroopa-Büroo tähelepanu USA-s „natsidekütiks" hüütava Simon Wiesenthali poolt Lääne-Saksamaa kohtuminister dr. Jürgen Schmudele esitatud plaanile, võtta Bonni liiduvalitsuse ülesandeks „sõjakuritegudes" süüdistatavate USA kodanike üle kohtumõistmine.

Simon Wiesenthali plaani toetab ka kohtuministeeriumi eriuurimiste osakond (direktor Allan Ryan). ÜE Kesknõukogu Euroopa-Bürool tuleb selles küsimuses kontaktis tegutseda Balti Seltsiga Saksamaal, järgida asjadekäiku ja esineda vajalike seletustega valitsusasutustes ja avalikkuses.

UKRAINLASED „SÕJAKURJATEGIJATENA" ESIKOHAL

Suurimaid Ida-Euroopa päritoluga rahvusgruppe USA-s, ukrainlased, on esikohal ka „sõjakurjategijate" protsesside poolest. Ukrainlane Fedorenko kaotas protsessi: John (Ivan) Demjanjuk Clevelandis kaebas distriktikohtuniku otsuse peale edasi; Philadelphias süüdlaseks tunnistatud Wolodymy Osidach suri enne kui Allan Ryani mehed said temale käed külge panna küüditamiseks, ja ukrainlase Sergei Kowalchuki asi, samuti Philadelphias, on edasi kaevatud.

Läti rahvusgrupil on seni olnud 3 tagaaetavat: Vilis Haznersi ja Detlevsi protsessid läksid Mr. Ryanil tühja ja Maikovskise protsess kestab juba kuuendat aastat.

Leedulastel on praegu alles 2 meest Washingtonis protsessideks valmis, kuid eriosakonna poolt teatakse ajakirjandusele, et kohtule esitamiseks on valmisel süüdistusmaterjalid juba 217 isiku kohta.

VABADUSVÕITLEJATE LIIT TEGUTSEB

Eesti vabadusvõitlejate ühingute ning koondiste ülemaaline Keskorganisatsioon Eesti Vabadusvõitlejate Liit (Legion of Estonians Liberation, Inc.) on kõigile liikmesorganisatsioonidele ülesandeks teinud Austrias siin viibiva Wiesenthali poolt esitatud küüditamisplaani vastu proteste saata otse Valgesse Majja. Nimelt on selgunud, et on vähe mõtet adresseerida eriuurimiste osakonna ja selle direktori Allan Ryani tegevuse kohta kirju kohtuministrile William French Smithile: ministeeriumi postijagaja suunab kõik need kirjas otse Mr. Ryanile, vastamiseks pädevuse järgi, nii et kohtuminister ise ei teagi, mis sünnib.

EV Liit saatis selgituskirja Simon Wiesenthali poolt esitatud „sõkurjategijate" Saksamaale küüditamise plaani kohta Saksa Liidu-vabariigi ambassadorile dr. Peter Hermesile Washingtonis, välisminister Alexander M. Haigile, Senati juriidilise komitee esimehele Strom Thurmondile ja reale teistele asjaomastele asutustele ning ametiisikutele.

GM
REIN KOPPEL
CHEVROLET • OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

Festival '82 sai aluse

Pühapäeval, 10. jaanuaril toimus Peetri kiriku noorteruumis skautüksus Lembitu Maleva vanemskautide-nuiameeste pere-aasta-peakoosolek. Koosolekul vaadati üle Festival '81 majandusaruanne $28.000, mis sel kujul antakse revideerimisele. Otsustati jatkata Tallinna Festivali korraldamist, valiti pere juhtkond ja koostati tegevuskava.

Teatavasti lasus Tallinna Festivali korraldamise pearõhk möödunud aastal skautüksus Lembitu Maleva noormeeste ja meeste õlgadel. Nuiameeste peakoosolekul esitas festivali laekur Peeter Agur üritusse lõpliku aruande, mis oli tasakaaus $28.183.20. Festival sai tegevuskapitaliks laenu nuiameeste kassast $1.300, mis on nüüd tagasi makstud, kuid ilma intressideta. Pärast esinejate honoraride maksmist ja tegijatele korraldatud piduõhtut ei näita aruanne puhastulu. Laenu intresside näol on üritusel mõnesajadollariline puudujääk. Aruanne kiideti heaks ja antakse revideerimisele. Lembitu maleva poolt on revisjoni komisjonis lell Kalju Leis.

Nuiameeste kokkuvõttes loeti festivali üritust õnnestunuks ja see andis rikkalikke kogemusi, mida kavatsetakse parandada eelseisval Tallinna Festivalil '82.

Festivali loeti heaks eeltreeninguks ESTO-84-le, kus korraldajatele langevad umbes samad ülesanded mitmekordselt suuremas skaalas. Meil on väga tähtis omada oskuslikke mehi.

Nuiameeste pere juhatuse valimistel kinnitati ühehäälselt ametisse Lembitu Maleva juhatuse poolt soovitatud kandidaat vanaperemeheks — Tarvo Toomes. Peremeheks, kes on pere tegevjuht, valiti Jaak Järve, noorperemeesteks Martin Pede ja Erik Luksepp, kirjameheks Peeter Vilde ja laekuriks Kennet Valvur.

Tegevuskavas on osavõtt skautluse teemantjuubeli suurparaadist 29. mail, Tallinna Festival, nädalalõppude osavõtt Lembitu suvelaagrist, kanuuretk ja matkad ning osavõtt eesti suurlaagrist Kanadas.

Koostööpakkumine teistelt Toronto vanemskautide peredelt (kanadalastelt) tuleb teostamisele piiratult, kuna pere tegevuskava on üsna pakitud ning pere liikmed üliõpilastena paraja töökoorma all.

Koosolekul oli 18 osavõtjat, arutlused ja sõnavõtud heas eesti keeles ning põhimõttelised otsused üksmeelsed.

Balti Uurimuste konverents eeloleval juunikuul

Baltimaa ja Skandinaavia suhted on teemaks 8-ndal Balti Uurimuste konverentsil, mis toimub 17.—19. juunil 1982, University of Minnesota ülikooli juures St. Paul'is.

Konverentsi korraldajateks on Association for the Advancement of Baltic Studies (AABS) ja Minnesota ülikooli Skandinaavia teaduskond. Konverentsile loodetakse rohkearvuliselt osavõtjaid nii Põhja-Ameerika mandrilt kui ka ülemere maadelt.

Programmi erilise tähelepanu osaliseks on Nobeli laureaat Czeslaw Milosz, Leedus sündinud poola kirjanik, kes esitab valiku oma luuleloomingust.

Kolmepäevalise konverentsi kavas on peale akadeemiliste ettekannete veel filme, rahvuslikke ettekandeid, kunstinäitus ja tujukülane ball.

AABS asutati 1968-ndal aastal selleks, et edutada tõsist akadeemilist huvi Eesti, Läti ja Leedu rahvaste vastu, võimaldada uurimistööde kirjastamist ja konverentside korraldamist.

Informatsiooni osavõtu kohta saab programmi juhilt Lori Graven'ilt, Nolte Center for Continuing Education, 315 Pillsbury Drive, S.E., University of Minnesota, Minneapolis, MN 55455. Telefon (612) 373-5361.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$45.—	$55.—
Poolaastas	$24.—	$29.—
Veerandaastas	$13.—	$15.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
aastas	$49.— + $39.—	$44.—
poolaastas	$26.— + $19.50	$22.—
veerandaastas	$14.— + $ 9.25	$11.—

LENNUPOSTIGA aastas $49.—, poolaastas $26 ja veerandaastas $14.— + SAATEKULU — aastas $66.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

ARMAST ABIKAASAT JA VENDA

RUDOLF ALTBERG'i

sündinud 21. juunil 1906 Eestis

surnud 6. jaanuaril 1982 Floridas

mälestavad leinas

abikaasa BERNICE

õde ELISE AKKER

õed ELFRIEDE ja HELMI Kodu-Eestis

Mälestame surma läbi lahkunud

RUDOLF ALTBERG'i

M. LAANSOO perekonnaga

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aastz teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5

Telefon 924-1408

---

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA

FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks. Kunstikäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.

Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal) 221-1159

R. S. KANE
Funeral Directors

WILLOWDALE ONTARIO

Leinateateid

Stokholmis suri 8. oktoobril dr. Larissa Rives, sündinud 1908 Pihkvas.

Helsingborgis suri 8. novembril Matilde Kurist, sündinud 5. augustil 1900 Hiiumaal.

Uppsalas suri 9. novembril Arthur Mägi, sündinud 29. augustil 1904 Järvamaal, kuuludes ÜS Raimlasse.

Lakewoodis suri 1. novembril Ülo Polikarpus, sündinud 1923 Viljandis.

Albanys, N.Y. suri 6. novembril Rosalie Tatsi, sündinud 17. mail 1899. Eestis.

Seattles suri oktoobri viimaseil päevil õigusteadlane Ilmar Peet, sündinud 5. aprillil 1910 Tallinnas. Akadeemiliselt kuulus EÜS Põhjalasse.

Augsburgis suri 6. novembril Elly Kurrik, sündinud 2. veebruaril 1889 Tartus.

Hessenis suri 15. oktoobril dipl. ins. Sven G. Treuhoff, sündinud 21. veebruaril 1922.

Bocholtis suri 20. oktoobril Arnold Luik, sündinud 29. jaanuril 1920 Tallinnas.

Attleboros, Mass. suri 20. novembril Maria Kelman, sündinud 6. juulil 1885 Hiiumaal.

Tallinnas suri 4. novembril Jaak Ümarik, sündinud 17. jaanuaril 1891 Tuhalaane vallas.

Littlehamptonis, Inglismaal suri 14. novembril Vassili Priimus, sündinud 26. augustil 1915.

Cardiffis suri 27. oktoobril vanemveebel Karl Madi, sündinud 15. märtsil 1908 Eestis.

Stokholmis suri Sinaida Rits, sündinud 27. septembril 1910 Tallinnas.

Stokholmis suri 18. novembril Korp! Vironia vilistlane Leo Ostrat, sündinud 12. juulil 1903 Tallinnas.

Tallinnas suri 12. novembril Tallinna Linnamuuseumi kauaaegne vanemteadur Tallinna mineviku ja eesti muusikaajaloo uurija Hillar Saha, sündinud 29. novembril 1899 Tallinnas.

Jaak Ümarik

IN MEMORIAM

Möödunud aasta 4. novembril varises Tallinnas hauda agronoom Jaak Ümarik, kes aasta algul, 17. jaanuaril, oli pühitsenud oma 90. sünnipäeva (sünd. 1891). Kadunut tundsid kõik, kellel ühel või teisel viisil oli kodumaal kokkupuutumisi meie peamise tulundusalaga, põllumajandusega.

Jaak Ümarik tõusis väiketalu rentniku pojast moodsa põllumajanduse juhtivaks hingeks. Ta rakendus täie energiaga Eesti Vabariigi põllu- ja kodumajandusliku hariduse korraldamisele kui ka uudsete põlluma:anduslike meetodite edutamisele. Ta oli kooliõpetaja ettevalmistusega ja isegi töötas sellel alal, kuid 1913. a. otsustas siiski elukutset muuta. Ta astus Kiievi Polütehnilise Instituudi agronoomia osakonda ja lõpetas selle 1917. a. I järgu diplomiga ja õpetatud agronoomi kraadiga. Värske eriteadlane töötas 1917/18 aastal Tallinna Toitluskomitee agronoomina ja oli samal ajal ka Tallinna linnavolikogu liige ning abijuhataja ja linnavolikogu saadikuna Eesti Maanõukogus.

Pärast lühemat aega Venemaal viibimist ja jälle kodumaale saabumist töötas ta peagu kogu Vabariigi aja, 1919. kuni 1940. aastani Põlluministeeriumi eriteadlasena, kooli- ja katseasjanduse nõunikuna, Hariduse ja Katseasjanduse Büroo juhatajana, Riigi põllutöö katsejaama (Aruküla) juhataja kohustetäitjana ning oli üheksa aasta kestel ühtlasi Põlluministeeriumi Põllumajandusosakonna abidirektoriks.

Eelpool nimetatud ametkohtadele lisaks oli ta nelja aasta jooksul, 1932. kuni 1936. a. E. V. Tartu Ülikooli didaktilis-metodoloogilise seminari põllumajanduslike ainete juhataja.

Ei saa ka märkimata jätta, et Jaak Ümarik oli esimene eestlane, kes edasiõppimiseks sai Rockefelleri vastavast fondist stipendiumi. See võimaldas tal 1925. a. USA-s, Cornelli ülikooli juures teadmiste täiendamist ja ka Ameerika põllumajanduse arenguga ja meetoditega tutvumist. Tagasijõudmisel kirjutas ta eriraamatuna pikema ülevaate Ameerika agraarolude kohta.

Oma otseste ametalaliste kohustuste kõrval mõjutas ta kodumaa põllumajanduse arengut ka kaudselt, osavõtmisega mitmesuguste akadeemiliste ja muude erialaliste kui ka majanduslike organisatsioonide tegevusest, millistes ta sageli oli kas esimees või täitis mõnda muud juhatusliikme ülesannet.

Suurest ja ammendamatust energia tagavarast jätkus tal jõudu erialaliste artiklite ja ülevaadete kirjutamiseks ning koostamiseks ja mitmesuguste põllumajandusliku sisuga väljaannete toimetamiseks. Neist põhjapanevam ja ajalooliselt tähtsam on mitmesaja leheküljeline koguteos „Eesti Põllumajandusteadus põllumehe teenistuses 1920—1940". Sellejuures on huvitav märkida, et nimetatud teos ilmus Eestis 1946. a.

Okupatsioonide ajajärgu elas ta üle kutseharidusega seotud küsimustega tegeledes.

Vene teistkordse okupatsiooni ajal, 1944 aastast peale oli Jaak Ümarik Kuusiku riiklikus põllutöökatsejaamas teaduslik töötaja kuni 1949. a. Siberisse küüditamiseni. Sundasumisel oli ta kolhoosides hobusekarjaseks, põllutööliseks ja mõned aastad enne vabanemist, 1956. a. töötas siiski jälle agronoomina. Kodumaale tagasipääsemisel töötas veel kolm aastat agronoomina ja läks 68 aasta vanuselt pensionile. Puhkepalgal jätkas iseseisvat uurimuslikku ja kirjanduslikku tegevust. Kaheksakümnendatel eluaastatel füüsiliste võimete raugemine ei kahandanud tema vaimset erksust. Ta jätkas sõpradega ja kaasteadlastega kirjavahetust ning ajas veel Eesti silmapaistnud agronoomi-filosoofi Kaarel Liidaku elulooliste andmete jälgi.

Jaak Ümariku 90. sünnipäeval, 17. jaan 1981, tervitati teda eetri kaudu Ameerika Hääle kui ka Läänes asuvate kaasagronoomide poolt. Tollane juubilar, koos õnne soovima tulnud sõpradega, kuulis saadet, millest ta oli sügavalt liigutatud. See jäi viimseks tunnustusavalduseks tublile töömehele ja ustavale kodumaa pojale, kelle kaastegevusel, õhutamisel ja juhtimisel Eesti põllumajandus arenes kiirel sammul.

Manalasse varisenud sõpra jäävad leinama paljud üle maailma laiali olevad töö- ja mõttekaaslased ning kaasvõitlejad Üliõpilaselts Liivikas.

L. Koobas

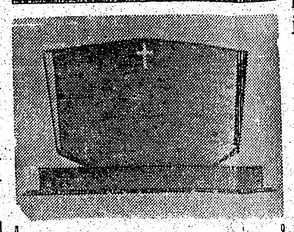

HAUAKIVID

Eesti ettevõte

YONGE MEMORIALS LTD.

2044 Yonge St. Toronto, Ont. M4S 1Z9

(Davisville & Eglintoni vahel)

Tel. 487-2147

1981 tuli uute poliitvangidena juurde 38

Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskuse mitmekülgne tegevus

STOKHOLM (VE) — Eesti Vngistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskuse üldkoosolek toimus Stokholmi Eesti Majas rohkearvulise poliitvangide toetajaskonna osavõtul. Koosoleku avamisel andis esimees Ants Kippar ülevaate sündmustest kodumaal seoses 1. detsembri „vaike pooltunniga" ja noore dissidendi Heiki Ahoneni vangistamisega.

Üldkoosoleku poolt kinnitatud aruandes kirjeldati poliitvangide abistamisorganisatsiooni ülemaailmset väljakujunemist, mis nüüd hõlmab kõik vabas maailmas asuvad suuremad eestlaste asukohamaad eesotsas Rootsi, USA, Kanada ja Austraaliaga.

Poliitvangide osas nimetati, et novembris 1981 oli aktuaalsete poliitvangide nimestikus 38 isikut.

Ajavahemikus veebruar 1978 kuni november 1981 tuli uute poliitvangidena juurde 38 ning viidi vangistuses või vangistuse tagajärjel surnud ja vabastatud poliitvangide nimestikku üle 56 isikut.

Poliitvangide teadaolevate perekondade nimestikus, kus esines novembris 1981 seitse perekonda, vabanenud poliitvangide nimestik hõlmab nüüd 119 nime. Vangistuses või vangistuse tagajärjel surnud poliitvangide nimestikus esineb 22 ning surmamõistetute nimestikus 39 nime. Abistamiskeskus on alustanud erinimestiku pidamist endistest poliitvangidest aktiivsete vabadusvõitlejate kohta, milles esineb 8 nime.

USA-s, Kanadas, Austraalias, Belgias, Hollandis, Inglismaal, Prantsusmaal, Saksamaal jm. tegutsevate eesti organisatsioonide, koguduste, skaudilipkondade ja üksikeestlaste poolt on novembri 1981 andmeil 38-st nimestikus olevast poliitvangist hooldamisele üle kümne rootslase, norralase ja soomlase.

Poliitvangidele lähetatavate kirjade osas märgiti aruandes, et kirjade saatmise eesmärgiks on anda poliitvangidele, nende perekondadele ja vabadusvõitlejatele moraalset tuge, kaitsta poliitvange sunnitöölaagrite administratsiooni omavoli vastu, juhtida maailma tähelepanu inimõiguste rikkumisele okupeeritud Eestis ja nõuda Helsingi-konverentsi otsuste täitmist kirjavahetuse vabaduse, inimõiguste rakendamise ja poliitvangide vabastamise nõude esitamisega. Vaatamata sellele, et poliitvangidele saadetud kirju tagastatakse KGB märkusega „tundmatu" ja et vastuseid ei tule, tuleb järjekindlalt kirjade lähetamist jätkata. Iga lähetatud kiri või kaart täidab oma ülesande vastava vangi kaitse osas.

Toetuspakkide puhul rõhutatakse, et vabast maailmast poliitvangide perekondadele ja vabadusvõitlejaile saadetud toetuspakid on väheste eranditega kohale jõudnud.

Seda kinnitavad nii Abistamiskeskusele, kui ka toimkondadele, hooldusgruppidele ja hooldajaile saabunud tänukirjad ning allkirjadega varustatud vastuvõtutõendid.

Poliitvangide kaitseaktsioonide raames esitas Abistamiskeskus memorandumi Madriidi konverentsist osavõtjaile lääneriikide delegatsioonidele, millele lisati kronoloogiline ülevaade N. Liidu poolt 1975—81 teostatud inimõiguste rikkumistest okupeeritud Eestis, esitati Eesti poliitvangide nimestik seisuga märtsis 1981 neljakümneviie aktuaalse nimega, esitati üksikjuhtumite kirjeldusi ning juhiti tähelepanu N. Liidu poolt teostatavale diskrimineerimisele seoses Eesti poliitvangidele kirjade saatmisega. Madriidi memorandum saadeti kasutamiseks ka poliitvangide küsimusega tegelevaile rahvusvahelistele organisatsioonidele, lääne-ajakirjanikele jne. Eesti Poliitvangide Aasta puhul on levitatud nende juhtumite kohast informatsiooni, kuid on asutud koostama teost Mart Nikluse ja Jüri Kuke kannatuste kohta.

Abistamiskeskusel on arenenud ulatuslik kirjavahetus poliitvangide küsimusega tegelevate rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Seoses okupeeritud kodumaal toimuvate vabadusvõitlejate vastu lavastatud protsessidega ning vabadusvõitlejate arreteerimistega on alustatud informatsiooni andmist rahvusvahelistele teadeteagentuuridele.

Viimaks, nii Eesti poliitvangide kui ka okupeeritud Eestis toimuva inimõiguste rikkumise küsimuse viimiseks rahvusvahelisele pinnale, on alustatud ingliskeelse informatsioonibülletääni „News Release" väljaandmist, millest senini on ilmunud kuus eriväljaannet.

Abistamiskeskusele laekunud summade osas märkis esimees, et kuni üldkoosoleku päevani on Abistamiskeskusele laekunud ümmarguselt 89.000 Rootsi krooni (ca ligi $20.000), sellest väljastpoolt Rootsit Rkr. 54.300 ($11.000).

Tegevuskavas nähakse ette Abistamiskeskuse tegevuse jätkamist. Uude juhatusse valiti praost Elmar Töldsepp, Woldemar Krüppelmann, Aare Seemre, Kulla Velliste, Ants Kippar, Leena Haabma, Jaak Jüriado, Endel Laidna, Maksim Lääts, Henri Malvet ja Gunnar Sillaste, kellest esimeheks valiti tagasi A. Kippar.

Jõulupühad Suomi-Eesti Majas

Eestlased esinesid Sault Ste. Marie pühadenäitusel

Sault Ste. Marie Suomi-Eesti Maja juures tehti just enne jõulupühi senise ehituse ümber olev maa-ala puhtaks puudest uue parkimisplatsi jaoks. Üheks töömeheks oli ka puhkekodu juhataja Väino Kaldma.

Jõulude ajal oli suursündmuseks jõulu-õhtusöök kõigile majas elavaile. Tervitussõnad ütles juhataja V. Kaldma, avaldades lootust, et kõigil oleks aega hetkeks peatuda pühade ajal jõuluevangeeliumi juures.

Kavalises osas esitas noor Mika Anonen akordionipalasid,

Suomi-Eesti Maja naiskoor laulis V. Kaldma juhatusel ja Lawrence Griswoldi klaverisaatel kolm jõululaulu.

Lõbusa päkapikumängu esitasid Suomi-Kerho väiksed tütarlapsed, lauldes inglise ja soomekeelseid laule. Lõpuks saabus ka jõuluvana kingitustega, mis oli kinkinud Social Club esimees Mickey Barbeau.

Enne õhtusööki laulis naiskoor veel „Oh sa õnnistav", loeti söögipalve ja lauldi ühislaule. Lauljad juhti V. Kaldma't, kellele Maire Rissanen andis üle kingituse.

★

Pühade ajal käis Suomi-Eesti Maja laulukoor tervitamas haiglas olevat nende ühiskonna liiget.

Külaskäigu puhul koorijuht V. Kaldma, kes on ka Eesti Usuteadusliku Instituudi lõpetaja, pidas palvuse, orelisaatjaks oli Olavi Turpela.

Koor laulis ka teistele haigetele ja valmistas neile palju jõuluröömu.

★

Pühade ajal toimus Sault Ste. Marie suure tööstuse Algoma kunstisaalis iga-aastane rahvusvaheline jõulunäitus, kus eesti väljapaneku olid kujundanud Hely ja Ants Lübek koos Alviina ja Väino Kaldmaga. Üheks väljapanekuks oli tõukekelk, mis sai erilise tähelepanu osaliseks.

Praegu on käimas „Ehataresse" sisse kolmine. Pildil moment avamistalitusest, kus CMHC esindaja Gail Alexander annab „Ehatarele" kingituseks Kanada lipu. Vaba Eestlane

de 38

kuse

use üldkoosolek toimus Stok-
ieku avamisel andis esimees
ltunniga" ja noore dissidendi

kirjeldusi ning juhiti tähele-
N. Liidu poolt teostatavale
mineerimisele seoses Eesti
angidele kirjade saatmisega.
idi memorandum saadeti ka-
iseks ka poliitvangide küsi-
ga tegelevaile rahvusvahelis-
rganisatsioonidele, lääne-aja-
ikele jne. Eesti Poliitvangide
puhul on levitatud nende juh-
e kohast informatsiooni, kuid
tud koostama teost Mart Nik-
a Jüri Kuke kannatuste koh-

stamiskeskusel on arenenud
slik kirjavahetus poliitvangide
nusega tegelevate rahvusvahe-
organisatsioonidega.
ses okupeeritud kodumaal toi-
vate vabadusvõitlejate vastu
astatud protsessidega ning va-
usvõitlejate arreteerimistega
alustatud informatsiooni and-
st rahvusvahelistele teadete-
ntuuridele.
aks, nii Eesti poliitvangide kui
kupeeritud Eestis toimuva
õiguste rikkumise küsimuse
seks rahvusvahelisele pinnale,
lustatud ingliskeelse informat-
ibülletääni „News Release"
andmist, millest senini on il-
id kuus eriväljaannet.
istamiskeskusele laekunud
made osas märkis esimees, et
üldkoosoleku päevani on Abis-
skeskusele laekunud ümmar-
lt 89.000 Rootsi krooni (ca ligi
00), sellest väljastpoolt Root-
Rkr. 54.300 ($11.000).
egevuskavas nähakse ette Abis-
skeskuse tegevuse jätkamist.
e juhatusse valiti praost Elmar
sepp, Woldemar Krüppelmann,
e Seemre, Kulla Velliste, Ants
par, Leena Haabma, Jaak Jü-
o, Endel Laidna, Maksim
s, Henri Malvet ja Gunnar Sil-
e, kellest esimeheks valiti ta-
A. Kippar.

Eesti Majas

te. Marie

a juures tehti just enne jõulu-
puhtaks puudest uue parkimis-
a puhkekodu juhataja Väino

i V. Kaldma't, kellele Maire
anen andis üle kingituse.

★

ühade ajal käis Suomi-Eesti
a laulukoor tervitamas haiglas
at nende ühiskonna liiget.
Külaskäigu puhul koorijuht V.
Kaldma, kes on ka Eesti Usu-
eadusliku Instituudi lõpetaja,
idas palvuse, orelisaatjaks oli
Olavi Turpela.
or laulis ka teistele haigetele
valmistas neile palju jõulurõõ-

★

Pühade ajal toimus Sault Ste.
rie suure tööstuse Algoma
stisaalis iga-aastane rahvusvahe-
jõulunäitus, kus eesti väljapa-
u olid kujundanud Hely ja
ts Lübek koos Alviina ja Väino
ldmaga. Üheks väljapanekuks
tõukekelk, mis sai erilise tähe-
anu osaliseks.

kolmine. Pildil moment avamis-
lexander annab „Ehatarele" kin-
Vaba Eestlane

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN

281 DANFORTH AVE. Tel. 463-3331

Äri on avatud jaanuaris nagu tavaliselt.

SPETSIAALMÜÜK

Ostate rukkileiva, saate teise tasuta — ainult teisip., kolmap. ja neljap. ja ainult jaanuaris.

Äri avatud teisip.—reedeni 9—6, laup. 8—4 ja esmaspäeval suletud.

Välis-Eesti päev Kopenhaagenis

Traditsioonile truuks jäädes tulid Kopenhaageni eestlased novembri lõpul järjekordselt kokku ja tähistasid väärikalt Välis-Eesti päeva. Sissejuhatuseks deklameeris seltsi sekretär Maimu Mardi Lydia Koidula ja Kalju Lepiku luuletusi, millele järgnes vestlus Jüriöö mässu teemal.

Seltsi esimees Vello Helk andis lühikese ülevaate uuematest uurimustest ja rõhutas eriti aspekti, et ülestõus ei saanud olla lihtne talupoegade mäss. Abilepingud Viiburi ja Turu foogtidega lubavad oletada, et ülestõusu tagapõhi oli laiem, nimelt eestlaste tahe oma saatuse edaspidisel kujunemisel kaasa rääkimiseks. Andmed Jüriöö mässu kohta pärinevad suurtes joontes kroonikast, mille kirjutaja oli ordumeistri kaplan.

Tema kirjeldust peab võtma teatava reservatsiooniga, eriti mis puutub odru ossa. Ordu taotles Taani alla kuuluva Põhja-Eesti hõivamist.

Ordu plaanid õnnestusid ja 1346 müüs Taani oma valdused 19.000 hõbemarga eest ordule.

Sissejuhatusele järgnenud vestlus kujunes väga elavaks, kuna osavõtjate hulgas oli ka taanlasi, kelle ajalooga Jüriöö mäss on seotud.

Ametlikule osale järgnenud koosviibimisel austati teenelisi Kopenhaageni eestlasi, laekur Johannes Merevälja tema 25. aasta ametijuubelil ja teiseks Eesti Vabariigi saatkonnanõunikku ja vabadusristi kavaleri August Koerni, kes on aastakümneid olnud eestlaste hulgas väljas.

Põhjamaade palgasõdurid ebaõnnestunud võimuhaaramisel

OSLO — Seishellidel, Inda ookeanis asuvas riigis, oli hiljuti ebaõnnestunud võimuhaaramisel kaasas 22 soomlast, 18 norralast ja 4 rootslast. Põhjamaade sõdurid olid värvatud inglise „Bodygard" nimelise ettevõtte vahendusel. Ettevõtet juhatab Rocco Salvatore, kes ise rääkis värbamisest Norra televisioonile antud jutuajamisel.

Iga palgasõdur pidi saama oma ülesande täitmise eest üle $10.000. Salvatore ütles, et ta kirjutas sellekohasele kokkuleppele alla eraldi iga põhjamaise sõduriga, aga ei ole teada, kas neist mõni oli kaasas Lõuna-Aafrikast Seishellidele lendava grupiga. Nagu teada ebaõnnestus operatsioon juba Seishellide lennuväljal, kus põgenevad palgasõdurid said veel hõivata india lennuki tagasisõiduks Durbanisse Lõuna-Aafrikasse.

Televisioonivestluses Salvatore jutustas muuhulgas oma mitmest külaskäigust Stavangerisse ja Oslosse kohtamaks värbamishuvilisi põhjamaalasi ja allakirjutamaks kokkulepetele.

Põhjamaadest värvatuist eelistati neid kel oli kogemusi Liitunud Rahvaste Organisatsiooni rahuvalvurite ülesannetes Lähis-Idas või mujal,

kuid ei ole selge, kas värbamisel oli eesmärgiks ainult ohvitseride või ka alamväelaste leidmine.

Juba varem oli teada, et mõned norra sõdurid ja tegevohvitserid olid kuulutanud Ameerika Ühendriikides ilmuvas ajalehes „Soldier of Fortune" soovist hakata palgasõdureiks, meelsamini Aafrikasse. Ei ole teada, kas Salvatore teostas oma kontaktid nende kuulutuste peale.

Norra ülemprokurör kavatseb vahejuhtumit ka omalt poolt selgitada ja uurida, kes on värbamiste taga. Norra seadus keelab norralastel osa võtmast teiste maade sõjajõududest.

Salvatore ütluse kohaselt olid värvatud mehed oma ala tippmehed, kes pidid minema Seishellidele, kui peamine võimuhaare oli tegelikult juba teostatud.

Võimuhaaramise katsel Seishallidel vangistatud palgasõdur rääkis, et Keenia valitsus oli olnud kaasas selle katsega tõukamaks võimult Seishallide vasakpoolset presidenti Albert Rene't. Seishallide pealinna Victoria politseipeakorteris ajakirjandusele esitatud palgasõdur andis oma nimeks Martin Dolincheki ja ütles end töötavat ohvitserina L.-Aafrika luureteenistuses.

Dolinchek vangistati 25. novembril tehtud võimuhaaramise katsel, kui 45 palgasõdurist koosnev üksus katsus tungida Seishellidele õllejoojate klubi liikmeiks maskeerituna.

Katse siiski takerdus tulevahetuses, mis algas kui ühe rühma liikme kohvri valepõhja alt leiti tollis rünnakpüss.

Rühma liikmeist pääsesid 44 põgenema, hõivates India lennukompaniile kuuluva lennuki, sundides seda lendama L.-Aafrikasse. Praegu on kõik jälle vabad mehed.

Dolinchek rääkis, et ta oli saabunud Seishellidele peasaarele enne teisi, kogumaks informatsiooni olukorra kohta. Ta väitis, et L.-Aafrika luureteenistus oli teadlik tema võimuhaaramise plaanist.

Dolinchek on esimene, kes on öelnud, et peale Lõuna-Aafrika on ka teised riigid olnud selle ürituse sega seotud.

Dolinchek ütles, et pärast võimuhaaramist oli ettenähtud tuua Seishellidele Keeniast seal juba valmis olev uus valitsus.

Temalt saadud informatsiooni kohaselt oli mõeldud presidendi ülesanne tagasi anda läänele sõbralikule James Manchamile, kelle Rene tõukas valitsejakohalt omapoolse võimuhaaramisega 1977.

★

Lõuna-Aafrika politsei arreteeris jaanuari alul Pietermaritzburgis need 44 palgasõdurit, kes Air India lennukiga novembris põgenesid Seishellide saarelt pärast ebaõnnestunud võimuhaaret. Palgasõdureid süüdistatakse lennuki hõivamises.

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Kuulutamine

„VABA EESTLASES"

täidab oma eesmärgi!

Jõulud on juba selja taha jäänud, ometi on suured sündmused jõuluvanaga kohtumisest alles värsked, mil säravate silmadega seisti oodatud külalise ees ja vastu võeti kingitusi. Pildil T.E.S. Lasteaia noorimad kingitusi vastu võtmas. Vaba Eestlane

Ennejõulusel päeval Tallinnas

Soome ajakirjanik näeb avasilmi kõikjal venestamist

Soome päevaleht „Helsingin Sanomat" avaldas oma 13. detsembri numbris peagu leheküljelise artikli koos nelja fotoga pealkirja all „Tänä talvena Tallinnassa" (Tänavu talvel Tallinnas). Artikli on kirjutanud Mikko Eronen, fotod Hannele Rantala. Viimaste hulgas on vaade Toompea vaatepaigale, aken Tallinnas naistemoodidega, mida kaks väga eakat eite vaatlevad, inimesed väljumas ärist pärast tööaega tehtud ostudega ja väikemees pakitud pakase vastu soojadesse rõivastesse.

Artikli autor ütleb, et Tallinnas tundub aeg peatuvat. Talvealguse hämaruseski tungib kaunis vanalinnas sõõrmeisse suitsu lõhna nagu Soomes laupäeviti enne elektrisaunade leiutamist.

Toompea vaateplatsilt, all-linna katused silmade ees, võib jälgida kümnete siniste suitsulõngade tõusu udusel talvealguse hommikul. Vana Tallinna elamud on nii ehtsad, et neid soojendatakse veelgi halgudega.

Sünnipärane eestlane pöörab meeleldi vaate eemale suitsurõngaist.

tema arvates just need on aja seisma jäämise märgid. Eesti on jäänud oma aréngus maha, väidab eestlane.

Aja peatumisest räägivad ka 50-ndate aastate Pobedad ja Moskovitshid, kaupade piiratud valik, väikelaste pakkimine paljudesse riietusesemeisse vanaaegsel ehtvene viisil.

Vanalinna suitsulõhnalisil tänavail ei häiri Lääne-Euroopast tuttav odav laadakaup ega rikaste luksusärid. Árides müüakse igapäevaseid elu põhitarbeid, riietest musta rukkileivani.

Árides käies tallinlane tunneb aja ja arengu seisatavat.

Veel mõned aastad tagasi oli kaupa, ka elatistarbeid palju rohkem saadaval.

„Mine ise vaatama" soovitab tallinlane turiste, keda huvitab rohkem teada tänapäevasest elatista, semest.

Aga kana on. Küpsetatud pikiti ja põigiti lettidel. Neist ja kanamunadest Eestis ei ole puudust, kinnitavad tallinlased.

Viru Valge-vodka ja vene margid osteti viimaseni riiuleilt enne viimast hinnatõusu. Nüüd tuleb vodkagi saamiseks sabas seista siis kui seda müügile tuleb.

Tallinna õhtu paljastab ühe restoranis istumisega selle, miks Eestis tänapäeval on kuulda peamiselt kurbi uudiseid.

Tänapäeva eesti restoran-varietee on oma möödunud tippajal pakkunud valiku tantsusid ja laulusid puhtastiilsest, steriilsest euromuusikast.

Nüüd istuvad lauas mujalt N. Liidust tulnud ümberasujad (tallinlased nimetavad neist venelasteks, nimetagem siis meiegi). Venelasi võib kergesti näojoonte kaudu eestlaste hulgast välja noppida, keda on alati vähemuses.

Tallinn-hotelli varieteesse koguneb venelaste enamus õhtust õhtusse vaatama eesti vähemuse rahvapärandist pärinevaid tantse,

millega varietee on juba aasta jooksul avanud oma õhtuse programmi.

Eestlasi endid paneb pärandi keskpärasus häbenema.

Tõeline eestipärasus on neis esitusis juba surnud. Üha sagedamini laulab lauljatar oma laulu vene või mõnes lääne-euroopa keeles. Ka muudel aladel peab eestlus andma venelastele teed.

Inturisti giid räägib ringsõidul, et Tallinnas on veel pooled elanikud eestlased, aga eestlased ise väidavad, et kogu Eestis on järel vaid 40% eestlasi.

Venestamise areng on teinud palju eestlasi küünilisteks ja alistunuiks, keda enam oma maa arenemine ei huvita. Neil ei tundu olevat enam midagi kaotada.

Inturisti giid jätkab: „Vabriku-tööline saab kuni 300 rubla kuus. Õpetajad, arstid ja teised vastava kutselised saavad umbes 130 rubla kuus". Peaaegu sama hingetõmbega tõdeb ta lakooniliselt, et Eesti sotsialistlikus nõukogudevabariigis suurim osa vabarikutöölisi on venelased. Eesti on N. Liidu enam arenenud tööstuspiirkond. Eestlasi kibestab see, et paremapalgalistele töödele pääsevad mujalt tulnud kolonistid.

Kibestumist suurendab veel, et Eesti on nõukogude vabariigina näinud paremaid päevi kui nüüd.

Venestamist näeb tänavail sama hästi kui Tallinn-hotelli varietees.

Venelast võib eraldada tänavahäältes, aga ka paljudele turistidele hääletuiks kaaslasiks õnnistatud kiireliigutustega karyamütsidega meestes.

Need oma liigutusis kärmed mehed on mõjuv vasturavi nõukogude korrast positiivset nägijate suhtumise tõrjumiseks. Selliseks nad ehk ongi mõeldud.

Talihari '82

Sel aastal tähistab Eesti Gaiderite Kogu Kanada Koondis oma traditsioonilist kesktalvist üritust „Taliharja" juba kaheteistkümnendat korda. See on omamoodi „ümara" tähendusega arv, mis seotud tosina mõistega. Selle tõttu julgeme loota ka sel aastal eesti ühiskonna rohkearvulisele osavõtule, kes aitaksid kaasa selle ürituse heaks kordaminekuks.

Pealelõuna kavalise osa täitjad on eesti ühiskonnas tuntud oma ala parimad, kes lahkelt on ulatanud oma abistava käe gaidnoorte tegevuse edendamiseks. Nii on endine skaudiveli, nüüd tuntud bariton, Avo Kittask, esinemas lauluettekannetega; samuti meie tegevust alati toetav laulja sopran Tamara Norheim; noorte rahvatantsijate rühm „Kungla" ning eesti kirjanduse analüüsija ja meie vaimse elujõu edendaja Hannes Oja. Sel korral on Hannes Oja vaatluse alla võtnud luuletaja Betti Alveri 75. aasta juubeli puhul ta luule, millist ettekannet täiendab tuntud lavajõud Lydia Vohu. Kirjanduslike ettekannetega on mõlemad mitmel korral varem Taliharja pealelõunaid rikastanud.

Ka ei saa mainimata jätta, et eelmiste aastate eeskujul toimub ka sel aastal rohkearvuliste ja mitmekesiste käsitööde ja esemete loterii ning muidugi gaiderite poolt kaetud kohvilaud küünlavalgel.

Suurem osa selle ürituse sissetulekust on otsustatud edasi annetada Skaudisõprade Seltsile, Kotkajärve Uudismaa ostuhinna täiendu-seks, millisest ostust on eesti ajakirjanduses varem juba juttu olnud, kuid senini pole veel suudetud nõuetavat ostusummat kokku saada.

ESTO MUTUAL FUND, LTD

Aktsia hind 6. jaanuaril $12.02

Toronto, Ont. M5H 1J8
145 King St. W., Room 1900

Telefon päeval 364-1131
õhtu 925-6812

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS

H. LATER & CO. Ltd.

"INSURANCE"

1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)

Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ★ Hind koos saatekuluga Can. $15.—

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.
Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

Eesti Kunstide Keskuse muusikavõistlused

toimuvad 27. veebruaril 1982. Klassid jagunevad: 1. Talentide klass (jaguneb ka vanuse järgi). Palad on vabavalikul: klaver, laul ja instrumendid. 2. Eesti komponistid. Klaveripalade nimestik ilmus meie ajalehes juba sügisel. Laulude nimestik on:

10-aastased ja alla: AAVIK — „Teele, teele kurekesed" või „Kuku, kuku käokene".

12-aastased ja alla: PÄTS — „Käokene kuldalindu" või KAPP — „Kevade laul".

14- aastased ja alla: AAVIK — „Kodule" või „Emale".

16-aastased ja alla: SAAR — „Üle vee" või SAAR „Unustamatu laul".

Üle 16-aastased: SAAR — „Üks suu" või KAPP — „Sa tulid nagu päikene".

Informatsioon ja registreerimine: Margit Viia tel. 222-6359.

K. Raidi helitööde kontsert Stokholmis

Rootsi Eesti Kultuurikoondis korraldab laup., 30. jaan Stokholmi Muusikaakadeemia saalis Kaljo Raidi helitööde õhtu, milles osalevad rida eesti ning rootsi nimekaid kunstnikke. Õhtu ulatuslik kava soovib anda ülevaate K. Raidi loomingust aastatest 1940—80. Esitusele tulevad helilooja soolo, ansamblil ning kooripalad. Neist tulevad Rootsis esmakordselt ettekandele „Transformatsioonid I" viiulile, tshellole ning klaverile, „Prelüüd" keelpillide kvartetile ja „Õhtulaul" ning „Trio" viiulile, tshellole ja kontrabassile. Õhtut organiseerib viiuldaja Alfred Pisuke.

Seoses K. Raidi 60 a. sünnipäevaga toimus möödunud aasta märtsis suurem vaimulik kontsert Toronto Ülikooli aulas ja oktoobris loominguõhtu, koos luuletaja Urve Karuksiga, Hart Houseis. Hiljuti ilmus Torontos kodumaal salvestatud Raidi helitööde stereo kassett „Kuldkeeled, KR 60". Viimast on võimalik saada komponistilt.

K. Raid loodab isiklikult osa võtta kontserdist Stokholmis. Samuti kavatseb ta Rootsis viibides jutlustada eesti kogudustes.

Solidaarsed „Solidaarsusega"

Üheteistkümne ülemaailmse kommunismivastaste rahvusgruppide keskorganisatsioonide esindajad avaldasi pühapäeval, 3. jaanuaril New York Times'i välispoliitilises osakonnas suurema kuulutusena deklaratsiooni solidaarsuse avaldamiseks Poola Solidaarsuse liikumisele „Solidaritiy with „Solidarity" ". Deklaratsioonis kutsutakse üles vaba maailma juhte katkestama kaubavahetust, strateegiliste materjalide ja tehnoloogia saatmist kõigile Nõukogude bloki riikidele ja toetama vapraid poola ja afganistani rahvaid nende vabadusvõitluses. Nõukogude bloki töölisi kutsutakse üles ühinema Solidaarsuse liikumisega.

New York Times'is avaldatud deklaratsioonile on alla kirjutanud Bulgaaria Rahvuslik Front, Ülemaailmne Vaba Tshehhoslovakkia Nõukogu, Vabade Ungarlaste Ülemaailmne Kongress, Ülemaailmne Leedu Ühiskond, Venelastest Ameerikaste Kongress, Ülemaailmne Turkestani Rahvuslik Organisatsioon, Vaba Valgevene Komitee, Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu, Vaba Läti Maailmaliit, Ülemaailmne Vaba Poola Nõukogu, ja Slovakkia Maailmakongress. Organisatsioonide nimel on deklaratsioonile alla kirjutanud organisatsioonide esimehed või peasekretärid. Balti keskorganisatsioonide poolt kirjutasid deklaratsioonile alla Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu esimees Lembit Savi, Vaba Läti Maailmaliidu poolt esimees Ilgvars Spilners ja Leedu Ülemaailmse Ühiskonna poolt esimees Vytautas Kamantas New Yorgist ja Vaba Poola Ülemaailmse Nõukogu poolt esimees Jan Kaszuba Torontost.

SPORT

Ingvar Liitoja jagab esikohta Kanada noorte malemeistrivõistlusel

Vancouveris toimus Kanada noorte malemeistrivõistlus, kus esimesele kohale tulid Ingvar Liitoja Torontost ja Deen Hergott Kitchenerist. Meistritiitel tuleb nende vahel otsustamisele nelja lisamänguga, kusjuures Kanada noortemeister esindab Kanadat eeloleval suvel Taanis peetavail noorte maailmameistrivõistlusel.

Arvates rahvusvahelist malehinnangut, kus võetakse arvesse ka eelmisi osavõtte võistlusist ja tugevamate maletajate võitmisi, peaks olema kahest tugevam D. Hergott. Liitoja pole võtnud osa suuremaist malevõistlusist, kuid ta on suurendanud oma malehinnet 120 punkti võrra viimasel neljal aastal.

Millal nende kahe vaheline võistlus peetakse, pole esialgul veel selgunud.

Spordimärkmeid

Norralane Geir Karlstad uisutas Innsbruckis peetud võistlustel 3000 m uisutamises uue noorte maailmarekordi ajaga 4.15,08.

☆

Jaapanis peetud maratonijooksuhooaja viimasel võistlusel oli esimene austraallane Robert de Castella ajaga 2.08,18, teiseks jäi jaapanlane Kunimitsu Itoh ajaga 2.09,37, ka kolmandale kohale tuli jaapanlane Takeshi Soh ajaga 2.10,19.

☆

Stokholmis peetud Rootsi ja Soome koondiste tõstevõistluste maavõistlustel tulid võitjaks soomlased vahekorraga 6:4.

☆

Möödunud taliolümpial 15 km suusatamises kuld- ja hõbemedali saanud rootslane Thomas Wassberg ja soomlane Juha Mieto jäid Rootsis 8 km distantsil viiendaks ning seitsmendaks. Esikoht läks ajaga 30.47 rootslasele Thomas Erikssonile.

☆

Soomes, Pyhäsalmis peetud suusatamisvõistlustel kaotas Soome neljakordne olümpiavõitja Hilkka Riihivuori 5 km distantsil kahe sekundiga Marja-Liisa Hämäläisele, kelle aeg oli 17.07. 15 km distantsil oli esimene Harri Kiviniemi ajaga 45,30, kellele järgnesid Matti Pitkänen 46,10 ja Kari Ristanen 46,19.

☆

Etiooplane 37-aastane kahekordne olümpiavõitja Miruts Yifter on end ravinud suvel saadud vigastusest ja alustanud uuesti treeningut. Ta ütles, et paar eelolevat aastat on talle üleminekuaastad, mille ajal ta jookseb nii 5000 m ja 10000 m kui ka maratoni. Los Angeleses peetavail olümpiamängudel tahab ta jooksta ainult maratoni, muidugi kui sealne saastunud õhk talle üllatusi ei tekita.

☆

Rootsi kettaheitekuulus Ricky Bruch teatas, et ta pöördub rekordspordi juurde tagasi. 36-aastane Bruch treenis möödunud aastal eriti tugevasti ja tema parimaks tulemuseks mõõdeti 64.50.

☆

Internationale Sport-Korrespondenzi ringküsitluse tulemusena selgitati möödunud aasta maailma parimad sportlased. Meestest valiti esimeseks inglise kergejõustiklane Sebastin Coe, teiseks USA tennisemängija John McEnroe, kolmandaks USA elukutseline poksija Ray Sugar. Naistest valiti esimeseks USA kergejõustiklane Evelyn Ashford, teiseks idasakslannast ujuja Ute Geweniger, kolmandaks USA tennisemängija Chris Lloyd.

☆

Inglane Nick Rose jooksis Anaheimis Kalifornias uue ebaametliku 10 km maanteejooksu maailmarekordi tulemusega 27.43,5. Selle distantsi endine rekord kuulus keenialasele Michael Muyokile, mille ta jooksis New Orleansis möödunud aasta aprillis.

☆

USA amatöörsportlaste liit on valinud möödunud aasta parimaks sportlaseks tõkkejooksja Edwin Mosese, kelle käes on 400 m tõkkejooksu maailmarekord tulemusega 47,13. 26-aastane Moses on olnud sel alal kaotuseta aastast 1977 alates.

☆

Bergenis, Norras peetud tõstevõistlustel jäid droogide tarvitamise tõttu „vahele" kaks taani ja üks rootsi tõstja, kõik noorte sarja kuuluvad. Põhjamaade võistlustel oli igast maast kaks võistlejat. Soomele avanes selletõttu võimalus võitmiseks. Soomlaste Tõsteliidu juhataja Juhani Salakka oli rõõmus, et soomlaste juures ei saadud tõendeid droogide tarvitamisest.

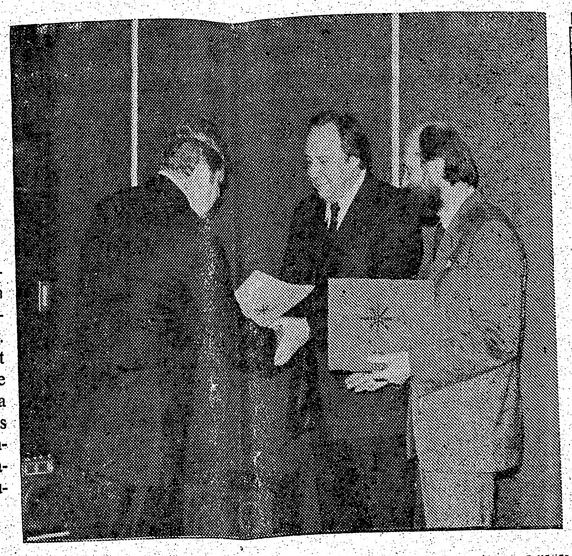

Eestlasest dirigendi Neeme Järvi austamise õhtul anti kahele külalisele üle kõigi osavõtjate allkirjadega auaadressid. Pildil EKN esimees Laas Leivat auaadressi üle andmas Neeme Järvile, kelle kõrval on helilooja Arvo Pärt. Vaba Eestlane

Sügisene „World Literature Today"

Rahvusvahelise kirjandusajakirja „World Literature Today", mille toimetajaks on eesti luuletaja ja kirjandusteadlane Ivar Ivask, sügisene number on pühendatud saksakeelsele kirjandusele: „Sisenemine kaheksakümnendaisse aastaisse: saksa kirjanduste mosaiik". Mitmest eriaspektist vaadeldakse kahe Saksamaa, Austria ja Shveitsi kirjandust nende eriprobleemidega, kus üheks osaks on konflikt fashistliku mineviku ja sellele tänapäevaste terminite leidmine.

Autor Ursula Mahlendorf Colorado ülikoolist ütleb, et antifashistlik kirjandus saksakeelseis maades algas juba 1929 Thomas Manni teosega „Mario ja võlur". Tänapäeva kirjanik seisab isoleerituna kõigist jõublokkidest, kuna vaid sel teel võib ta säilitada oma selge kriitilise visiooni. Saksamaa kirjanikku iseloomustab vaimsus ilma võimuta, viimase saamiseks pole kaasaegseil loovisikuil vähimatki illusiooni.

Ajakirjas tutvustatakse tänavu aastal väljaandmisele tuleva järjekordse Neustadt rahvusvahelise kirjandusauhinna kandidaate, kelle hulgast 12-liikmeline zhürii teeb oma valiku. Zhürii alaliseks esimeheks on I. Ivask. Tänavused kandidaadid on inglane Ted Hughes, ameeriklased Laura Riding, Robert Penn Warren ja John Hawkes, Lääne-Saksamaal elav venelanejuut Vladimir Voinovich, mehhiklane Octavio Paz, shveitslane Max Frisch, prantslane Guillevic, hiinlane Ba Jin, rootslane Artur Lundkvist ja itaallane Leonardo Sciascia.

Eesti kirjandusest retsenseerib Ilse Lehiste Kalju Lepiku „Kogutud luuletused 1938—1979". Kriitik leiab, et raamatus olevad luuletused annavad ulatusliku ülevaate Kalju Lepikust, eesti peoeedist eksiilis, mitte eksiilpoeedist, kuna see on pagulus, mis on peamine ainevald Lepiku luules. Veel leiab I. Lehiste, et Lepik on üks viimane eesti eksiilpoeetidest, kes on säilitanud sideme eesti keele ja kultuuri elava mullaga, mis on õnnelikuks müsteeriumiks vähestele. Kuid ta on ka moodsaim eesti poeetidest, leidlik vormi ja sisu uuendusis ning kahjatseb, et Lepiku luulel pole olnud kohta eesti luule peavooludes. Kriitik arvab, et kui saja aasta pärast eesti kirjandusajalugu kirjutatakse, siis leiab ka Lepik omale õige koha seal poeedina, kel on oma häälekõla.

Teise eesti autorina vaatleb V. Terras lühidalt Ilmar Jaksi romaani „Talu", öeldes et see lühiromaan omab enamuse neid iseloomuomadusi, mis on sama autori novellides, kus ta vaatleb inimesi ebasentimentaalse realismiga psühholoogilise analüüsijana ja kriitilise jutustajana, kes on alati valmis esitama küsimusi ja ei karda neile ootamatuid vastuseid.

Eesti nimega autoreist vaatleb R. Terras sakslase F. Rothi luuletuskogu „Schieres Glück".

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.35
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	.50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	.50
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T. E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.00
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	.50
Hanno Kompus — KUSTUMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	.85
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.35
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	.40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	.30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	.30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	.20
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	.30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	.30
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	.50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	.30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	.40
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	5.—	.40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	9.80	.40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	.30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.30
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
VARRAKU JUTULEHT — KUS ON NEEME VANAVAARA?	5.—	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	4.—	.40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	5.—	.40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	.50
PIKKE MIKKE — Tuttsaba ja vuttsaba	2.50	.50

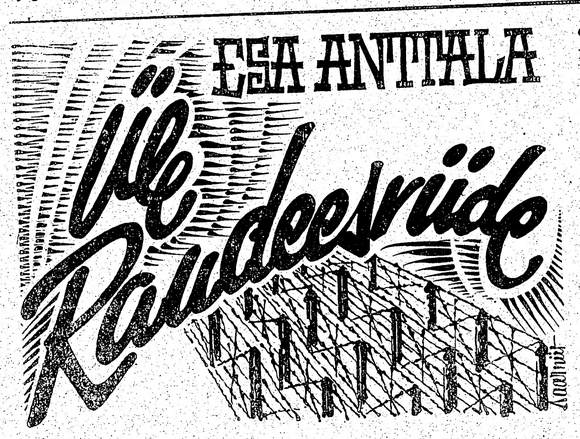

39.

Mehed arutlesid olukorda istudes raudtee taga. Telefoniliin kulges raudtee vastaspoolsel lagedal soises maastikus. Pehmesse maasse kaevamine olnuks hõlbus, aga kuna hommik oli juba valge ja kaevajat võidakse näha, tuli sellest mõttest loobuda.

Nad olid istunud vaatluspaigal juba paar tundi ja jälginud hoolikalt liiklust jaamas. Nad olid laskunud raudteele lähemale, kohta kus kõrge järsak oli nende taga. Nüüd nad hakkasid kuulma hääli ja kisa järsaku taga. Ilmselt olid päevatööd alanud.

— Ma lähen vähe pilku heitma mida seal tehakse, ütles Jussi ja hakkas tõusma järsakule. Seljandiku harjale jõudes ta nägi, et mingisugust suurt sõjalist objekti valmistati suure kiirusega. Teed ristlesid kui linna tänavad igal pool ja ehitustööd olid kõvasti käimas.

Jussi hakkas piirkonda pildistama ja tegi täpseid märkmeid. Valgust oli küllaldaselt, kindlasti võtted pidid õnnestuma. Saades objektid pildistatud, läks ta tagasi Ville juurde oma tähelepanekuist rääkima. Nende mõtteks oli alul kohe matka jatkata just selles suunas, aga nüüd oli tee kinni. Tuli teha uued plaanid.

Samas nad nägid, et jaamast lahkus dressiina. Jussi seadis jälle kaamera valmis pildistamiseks. Dressiinas istus neli relvastatud sõdurit, üks neist näis mütsi järgi arvestades olevat mingisugune ametimees. Kaks rohelise vormiga sõdurit hoidsid hoogu sees ja pealgi dressiina oli kadunud teekäänaku taha.

Nüüd oli aega mõtelda peidukoha leidmisele, et mingit hädaohtu ei juhtuks, lähedal oli sõdureid ja mitmesugust liiklust.

— Ma katsun minna sinna raudtee juurde ja saada selgust nende postide numbreist, ütles Jussi. — Selle järele pildistan poste, nii et numbrid on näha, vaatle sina siin, et ei juhtuks üllatust tulema.

— Kui vaid ise oled valvel, et keegi ei sõida dressiinaga sulle peale, naeris Ville.

— Siis dressiina puruneks, kinnitas Jussi.

Raudtee äärde jõudes märkas Jussi, et postil oli nii numbreid kui ka tähti otse kolmes reas. Ta pildistas posti mitu korda eri viisil valgustades, et pildid kindlasti õnnestuksid. Siis ta läks tagasi, katsudes mõõta sammudega vahekaugust kinnispunktist, milleks oli järsaku servas olev suur kivi. Veel võeti täpne kompassisuund telefonipostile ja ta hakkas sobivat peidupaika otsima. Üsna lähedal kasvas kuusk ja selle juurel oli sipelgapesa mille elanikud olid ammu hüljanud.

— Siia peidame selle rahapaki, ütles Jussi. — On kuradi sobiv koht ja kaevamine ei võta palju aega.

Kaevamine läkski kiiresti ja varsti oli sobiva sügavusega koobas valmis. Jussi võttis rahapaki oma seljakotist ja asetas selle auku.

— Mullast sina oled tulnud ja mullaks pead sa jälle saama, jäljendas Jussi pastori paatost.

Peidukoha maskeerimine tuli teha põhjalikult, kuigi mehed kogu aeg kartsid, et keegi võiks sattuda pealtvaatajaks. Jussi kogus august kaevatud mulla jälle hoolikalt paki peale, tasandas sipelgapesa endisekujuliseks ja katsus lähedalt leida kivistikku peitmaks kaevatud kohta. Lõpuks Jussi otsustas veel teha oma loomulikud vajadused peidukoha peale.

— Nüüd venelase koeradki minu paska ei nuusuta, naeris ta. — Nüüd on tehtud selline moondamine, et paremat pole vajagi.

— Aga kui see venelasest suur nina tuleb pimedas oma rahade järele, siis võib end pahasti määrida, naeris Ville.

— Ei sellest pole lugu, haisevad nad ennegi, irvitas Jussi.

Ta pildistas veel kord ala. Peidukoht oli tehtud nüüd kõigi eeskirjade kohaselt ja kõik võis rahulikult toimuda.

— Oleks tore teada milline ametimees seda siit ära viima tuleb, rääkis Jussi. — See ei saa tavaline ülemus olla, küll sel on prääniku rind täis. Aga suur ta töötasugi.

— Seda see on, teeb meele päris kurvaks, kui peab sellise rahasumma maha matma, ütles Ville. — Aga tehtud, mis tehtud, kui õigel ajal ei tulnud meelde muudatusi teha, siis kui pall veel lendas ja tuul viinuks läände.

Mehed otsustasid nüüd siirduda päeva ajaks kindlamasse kohta. Sellest kohast oleks raske end lahti kiskuda kui neid märgatakse. Raudtee tagune maastik oli täiesti lage ja jaamale lähedal. Seljandiku taga jälle oli sõjaline piirkond, kus oli rohkesti rohelises vormis sõdureid. Need olid vormi järgi otsustades mingisugune piirivalve või NKVD üksus, kellega ei sobinud mängida. Meeste praegune asukoht oli õigesti nagu koti põhi, nad oleksidki kadunud hinged, kui koti suu suletakse.

Nüüd oleks targeim suunata minek otse itta. Jaamahoone ümber liiklus oli üllatavalt vähene, vaid olevast lagedast ida pool oli sobiv paar rongi liikus päeva jooksul küngas ja mehed otsustasid jääda raudteel. Kuid seda rohkem oli sellele kogu päevaks, kui midagi lennuliiklust. Pildistamine õnnestus soodsais valgustusoludes suurepäraselt. Jaama ümbruskonnas liikus päeva jooksul palju inimesi. Mehed arvasid, nähes venelaste käte liikumist, et seal peeti suuri vestlusi ja arutlusi.

— Seal neid Soome südamesõpru on üsna rohkesti, naeris Ville.

— Sõber ei röövi teise kodukohas, sellepärast tuleb meilgi asuda päris teisele maale nende tegevuse tõttu, ärritus Jussi. — Me asuksime küll palju meelsamini suvepuhkusel Kannase maastikus, kui varjates siin end oma hinge hinna eest.

— Sama see on, kus oma puhkust veedad, kui on vaid hea pidu, kihistas Ville. — Ja ega neid pole karta vaja kui mitte kinni ei satu.

— Kui neid veel kartma peaks, siis me siin ei olekski. Aga sinna ei saa midagi parata, et alati teeb mõtetes tuska kui venelast näen, tunnistas Jussi.

Päev möödus rahulikult. Mehed magasid kordamööda ja nüüd oli magamine tõeline puhkus kui magaja teadis, et teine on kõrval valvel ja mitte keegi ei pääse üllatama.

(Järgneb)

Väiksemaid REMONTTÖID

majade juures:
elekter, torud, puutööd jne.
Helistage — J. METUSI 225-3283

E" TALITUSES

	Hind $	Saate-kulu ¢
AASTAT	2.—	$1.—
	3.—	.35
	18.—	.70
	10.—	.50
	5.—	.70
	10.—	$1.—
	7.50	$1.—
KANNUST	2.—	.35
	8.—	.50
	15.—	$1.00
VABADUS	7.50	.50
ÄLG	11.—	.85
EEKVIEM	3.50	.35
VÕORSILE	10.—	.50
TEEL	3.—	.50
RADADEL	3.—	.50
DELT	9.—	.50
	5.—	.40
ja peegeldusi	5.—	.30
D	3.—	.30
UD —	4.—	.30
USAARELT	2.—	.20
GAD	3.—	.30
RS JA	4.—	.30
gu)	8.—	.50
skogu)	4.—	.30
	2.50	.30
	2.25	.30
	2.25	.30
	2.25	.30
etuskogu)	20.—	.40
GAS	5.—	.40
	9.80	.40
luuletuskogu)	6.—	.30
ESES	1.50	.30
EL	2.75	.30
OMES?	14.—	.50
	16.20	.50
ON	5.—	.50
IKAS	8.—	.70

LASTELE:

at lastele)	3.—	.50
- ja tööraamat kis)	4.—	.40
e- ja tööraamat kis)	5.—	.40
	3.—	.50
uttsaba	2.50	.50

iklus oli üllatavalt vähene, vaid aar rongi liikus päeva jooksul audteel. Kuid seda rohkem oli ennuliiklust. Pildistamine õnnes-us soodsais valgustusoludes suure-päraselt. Jaama ümbruskonnas lii-kus päeva jooksul palju inimesi. Mehed arvasid, nähes venelaste käte liikumist, et seal peeti suuri vestlusi ja arutlusi.

— Seal neid Soome südamesõp-ru on üsna rohkesti, naeris Ville.

— Sõber ei röövi teise kodukoh-as, sellepärast tuleb meilgi asuda päris teisele maale nende tegevuse tõttu, ärritus Jussi. — Me asuksi-me küll palju meelsamini suvepuh-kusel Kannase maastikus, kui var-jates siin end oma hinge hinna eest.

— Sama see on, kus oma puh-kust veedad, kui on vaid hea pidu, kihistas Ville. — Ja ega neid pole karta vaja kui mitte kinni ei satu.

— Kui neid veel kartma peaks, siis me siin ei olekski. Aga sinna ei saa midagi parata, et alati teeb mõtetes tuska kui venelast näen, tunnistas Jussi.

Päev möödus rahulikult. Mehed magasid kordamööda ja nüüd oli magamine tõeline puhkus kui ma-gaja teadis, et teine on kõrval val-vel ja mitte keegi ei pääse üllata-ma.

(Järgneb)

Väiksemaid REMONTTÖID

majade juures:
elekter, torud, puutööd jne.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

Aafrikas nähti dinosaurust?

LOS ANGELES — 48-aastane maailmaruumi insener ütles enne pühi, et tema ja ta abikaasa pildistasid dinosaurusele sarnanevat elukat ühe kauge Aafrika järve juures, aga tal ei olnud näidata mingit tõendit oma väidete kinnitamiseks. Ainus dinosaurus mida suurele hulgale reporteritele ja TV-kaamerameestele näidati, oli dinosauruse pilt Kim Reguestusi ja ta abikaasa Hermani särkidel. Reguestus ütles, et Jet Propulsion Laboratory, mis juhib USA maailmaruumisõidukite valmistamist, oli lubanud tema filmi ilmutada, kuid polnud seda teinud ja fotod olid intervjuu ajal ühes teises kompaniis valmistamisel.

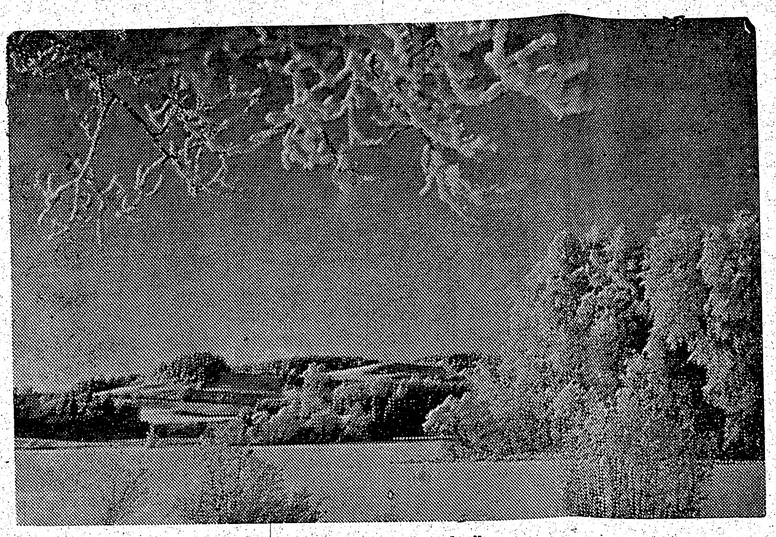

Pühajärve maastik talveilus.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ADO PARK, Q.C.
McETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Ohtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 781-5556, 789-7579,
kodus 489-6769

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame:
Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

Täna on juttu

Uued avastused soomesugu rahvaste uurimisel

Uued avastused kui arvati et tsermissid rändasid välja Soomest

Soomesugu rahvaste ajaloo uurimisel tehti hiljuti Soomes huviäratav leid. Professor G.J. Stipa, kelle erialaks on soome-ugrilaste keeleuurimise ajalugu, leidis soomlase Henrik Brenneri poolt aastal 1697 tehtud märkmed, mis osutuvad vanimaiks tshermisside (maride) keelenäideteks. Lähedane keelesugulus Volga ääres olevate sugulasrahvastega oli akuutne juba 300 aastat tagasi.

Aastal 1679 reisis Rootsist saatkond kaubanduslike suhete elustamiseks Pärsiasse. Kui Volgal sõitev laev peatus ühes sadamas, hakkas reisiseltskonda kuuluv soomlasest teenija vestlema kohaliku mordvalasega. Ta koges suure üllatuse. Kuna tal ei olnud kaasas tõlki katsus ta seletada oma emakeeles, et tal on vaja muuhulgas rukkileiba, piima ja viina ning joogivett hobustele.

Oma hämmastuseks ta märkas, et mordvalased mõistsid teda.

Temagi sai nende jutust aru arvsõnu ning seda, et nad soovisid talle pakkuda „mett". Sellest sai alguse kuuldus, et üks soomlaste sugurahvaist asub Volga ääres.

Kui saatkond järgmisel Pärsiasse suunduval reisil aastal 1697 oli teel, oli neil jälle kaasas üks soomlane, seekord saatkonna sekretäri kohustes olev noor Uppsala ülikooli magister Henrik Brenner (1669—1732), tuntud idamaiste keelte uurija ja tuntud miniatüüride autori Elias Brenneri sugulane.

Kaasaegne keelteuurija ajaloolane G.W. Leibniz oli sel ajal alustanud keelematerjalide kogumisega.

Kui ta aastal 1679 kuulis, et Rootsi saatkond oli uuesti minemas Pärsiasse ja et kaasas oli jälle üks soomlane, Elias Brenneri sugulane, siis ta palus, et sellele juba reisile läinud noorele soomlasele saadetakse tema teade veel tagantjärele:

soomlasel tuleks koguda „Volga ääres asetsevate tatari rahvaste keskusest keelenäiteid."

Elias Brenner sai oma sugulase esimese, 24. novembril Kaasanis kirjutatud kirja järgmise aasta aprillikuus. Kirjast ilmneb, et Henrik Brenner ei olnud veel saanud Leibnizi läkitust. Elias Brenner kirjutas kiiresti Saksamaale läkituse vahendajale, Erik Benzeliusele, et post liigub Venemaa kaugeil aladel väga aeglaselt. Ta lohutas Benzeliust rääkides, et tema sugulane oli juba kaua enne lahkumist saanud idee sellelaadilise kogumistöö tegemiseks tee ääres olevate rahvaste hulgas.

Miks Henrik Brenner tuli sellise ideele? Pealegi veel ajal, mil ükski keeleteadlane ei olnud käinud Venemaal asuvaid hõimurahvaid uurimas.

Kahtlemata mõjutas seda eelmise matka puhul tehtud tähelepanek, et soomlane võiks aru saada mordva keelest ja see meelitas teda asja lähemalt uurima.

Tal oli ka omas suguseltsis eeskuju uurijast, kes oli sooritanud sellesarnast kogumistööd. Tema sugulane Elias Brenner oli 1670-ndail aastail teinud uurimisreisi Soome.

Lisaks huvitas Henrik Brennerit Olaus Rudbecki „Atlantica" teos, millest oli kaks osa ilmunud tema õppeajal. Sellesse oli lisatud kaart, kus leidus Skandinaavia, Vahemeri ja Kaspia mere alad. Kaardile oli märgitud „sküüdid" piki Volga lõunasse suunduva jõe piirimaad. Volga käänus oli märgitud pealinnaks Kaasan.

Volga piirkonna uurimiseks oli Henrik Brenneril küllaldaselt aega kolmenädalalise laevareisi ajal Moskvast Kaasani. Ta viibis Kaasanis üle kolme kuu, päris jääde sulamiseni. Sel ajal teostus tema mordvalaste ja tshermisside juures sooritatud uurimistöö esimene periood. Kuid Leibnizi läkitus ei olnud ikka veel temani jõudnud.

Ta sai selle alles aastal 1699. Selle tõttu ta ei võinud oma reisikirjelduses rääkida oma kogumistööst: „Kuigi olin seda sooritanud ka varem, tegin seda hiljem (s.o. Leibnizi õhutusel) endisest hoolikamalt."

Kui Henrik Brenner aastal 1699 kirjutas Kaukaasiast esimese ja samal ajal ka viimase tervituse Leibnizile, istus ta juba kiirustades oma ratsu seljas, minekuvalmis Volga piirkonnas tuttavaks saadud Volga rahvaste juurde. Seal algas tema tshermisside, mordvalaste ja võtjakkide hulgas tehtud uurimistöö teine periood. Pole lähemalt teada, mil ta sattus sõjavangi, kui suur Põhjasõda süttis aastal 1700.

Alguses ta on saanud tähelepanekuid ja märkmeid teha elanike hulgas, vestelda hõimurahvastega ja võtta osa nende „paganlikest kommetest". Kokkuv ttena oma uurimistööst, ta tõdeb oma reisikirjas muuhulgas järgnevat: „Tshermissidel, kes nimetavad end ise nimega mari, ja ka teistel, on veel keeles palju soome keele murrete sarnast." Nii selgesti räägitakse esimest korda kirjasõnas soome ja tshermisside keelesugulusest.

Aga mis oligi selleaegse uurija ja tema uurimistulemuste saatus? Henrik Brenneri poolt Pärsia reisi ajal kogutud käsikirjad ja sõjavangistuse algjärgus tehtud mälestused äratasid kahtlust. Ta viidi tsaari käsul ühte Moskvas karmi vaatluse all olevasse vanglasse ega saanud oma pabereid kaasa võtta.

Kõigi muude kannatuste kõrval oli just nende kaotamine talle raskemaks löögiks.

Kui ta viimati aastal 1722 pääsis vangistusest, ei olnud tal koju kaasa viia muud kui ribasid mälestusist, mida teised sõjavangid olid osalt kasutanud oma kasuks.

Professor G.J. Stipa otsis kaua võimalikult säilinud tshermisside keelematerjali Henrik Brenneri järelejäänud kirjadest. Viimati ta otsis, kuid kahjatsetavalt tulemusteta, Olaus Rudbecki laialiolevaist pabereist märkmeid Henrik Brenneri sugulasele aastal 1697 saadetud kirjast. Lõpuks ta leidis ülikooli raamatukogus Olaus Rudbecki „Atlantica" teose kolmanda, aastal 1698 trükitud osa. Selles sadade lehekülgede hulgas leidus teade otsitud Henrik Brenneri kirjast. Sellele oli lisatud tema tehtud tshermisside sõnalised keelemärkmed.

Neid ta oli juba saatnud aastal 1697 sugulasele näitamaks, et oli avastanud soomlaste sugurahva tshermissid

Aga kuidas Olaus Rudbeck oli seda muutnud! Ta jagas Henrik Brenneri kogutud sõnad meelevaldselt kolme rühma: soome, sküütide ja laplaste omaks, toetamaks sellega oma teooriat, et Skandinaavia „sküütlasist algasukad olid rännanud Volgale piki Platoni kodumaad. See koht Olaus Rudbecki teoses „Atlantica sive Manheim", par. III, peatükk XII, lehekülg 657 on lühendatuna järgmine:

„Kirjutades just parajasti seda kirja, mille härra Brenner kirjutas Venemaalt Volga ääres olevast Kaasanist oma sugulasele Elias Brennerile. Ta jutustab, missugune rahvas tshermissid on. Mina tean Herodotose teose põhjal, et need on tulnud sinna Soomest. Kuna nad räägivad soome keelt ja on segunenud meie sküütidega, nende keel on muutunud segakeeleks.

Seda seika toetab Monsieur Brenneri kiri märgatavalt.

Ta ütles selles, et neil on Jumal nimelt „Jomala", käsi on „kaetti" nina „nen", aken „okna", king „kaeng", tuli „thule", sauna „portti", jne., mis kõik on soomekeelsed sõnad. Teiselt poolt on nende hulgas ka sküütide sõnu nagu mees „mare", hommik või varajane „aerla" jne. Nende hulgas on ka üksikuid lapi sõnu, nagu kirves „oivis", pea „pialli", kõrv „pilix", tõuse „kimele". Kõik osutub, et nad on tulnud sinna põhjast.

Henrik Brenner ise ei nimeta sõnagi sküütidest ega ka väida seda, et soomlasi oleks rännanud lõunasse. Rudbecki meelevaldsus ilmneb ka üksikuis keelenäidetes. Ta ise on muutnud Henrik Brennerilt laenatud tshermisside sõnu rohkem soomekeele sarnaseks. Kõige kurvem on, et ta valis sõnadest vaid selle võrra sõnu, kui talle tundus piisavaks. Seda võib märgata sõnale lõppu pandud sõnast jne.

Õnneks tunnistab Olaus Rudbecki avaldatud katke Henrik Brenneri kirjast siiski, et selle soome uurija koostatud algupärane thermisside keelenäide on olnud muutmatul kujul palju suurem ja täpsem, kui selles väljavõttes on näha.

Selle väärtus ilmneb ka asjaolus, et Henrik Brenneri poolt üles märgitud sõnastik on vanim tshermisside keelenäide. See on kirjutatud aastal 1697 ja trükitud järgmisel aastal.

Suure Põhjasõja järel hakkas Uppsala koguma Phillipp von Strahlenbergi ja paljude teiste karoliinide poolt Venemaalt toodud rahva- ja keeleteaduslikku materjali, mis moodustab uue uurimisjärgu põhja. Selle künnisel seisab vähenõudlikuna soome ja tshermisside keele suguluse leiutaja ja vanimate tshermisside keelenäidete talletaja Henrik Brenner.

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

UUDISEID KODUMAALT

Valkeakoski linnateater käis kahe külalislavastusega Eestis, esitades „Huckleberry Finni seiklusi" ja „Niskamäe noorperenaist". Eesti näitlejaist oli kevadel Kalju Komissarov Jyväskyläs A.H. Tammsaare „Kuningal on külm" lavastamas, mis leidis soomlaste poolt kõrget hindamist; Soome teatriajakiri „Teatteri" avaldas sellest pikema ülevaate.

☆

Kasari farmis on toodang tänavu alla läinud. Lehmade päralt on vaid üks kahest lautadest, teine sai elukohaks nuumpullidele. Laut on lüpsiplatsiga, aga kallid seadmed seisavad juba aastaid laos ning praegu ei tea keegi, kas neid siinses laudas kunagi üles monteeritakse. Kasari suurfarm olevat üks neid mõtlematuse vilju, mis mujalgi on sündinud ja nüüd hädaga pooleks eksisteerima peavad. Suurfarm ehitati, aga karjamaid selle jaoks ei jätku. See on ka madala toodangu üheks põhjuseks.

Rõudes on kaks farmi. Ühes laudas juurdekasv hea, teises aga märgatav vähemlüps. Silma aga hakkavat viimases rohkesti korratust. Kui lautade lupjamisega venitamist põhjendati sellega, et seni pole õnnestunud kusagilt lupja saada, siis hingedel logisevad või hoopis äratulnud uksed oleks ikkagi ette saadud. Ka mujal farmides on laudad lubja puudusel lupjamata, Rakvere luhjatööstuse lubi aga ebakvaliteetne, millega ei tasuvatki tööle hakata.

Põhiliseks puuduseks Kasaris on veetorustiku lekkimine. Roostetanud torustik vajaks mitmel pool põhjalikku uuendamist, ent 50 mm läbimõõduga toru olevat raske saada ja nii püütakse seda igatviisi paigata ja lappida, mis aga eriti tulemuslik ei ole.

☆

1982. aasta aprillil hakkab ilmuma Eestis NSV Kultuuriministeeriumi, Eesti NSV Riikliku Kinokomitee, Eesti Kinoliidu, Heliloojate Liidu ja Eesti Teatriühingu ühiskondlikpoliitiline ja populaarteaduslik illustreeritud kuukiri „Teater. Muusika. Kino", mille tiraazhiks on plaanikohaselt ettenähtud 21.000.

☆

Kohtla-Järve rajooni põllud on orasheinast nii umbrohustunud, et oktoobris korraldasi umbrohutõrje, millise aja jooksul töödeldi ligi 600 ha orasheinast umbrohustunud põlde. Tõrje toimus pritsimisega esmajoones neil põldudel, mis tuleval aastal lähevad kartuli ja söödajuurvilja alla. Hoogtööd aeglustavad rasked ilmastikuolud, mil vaid linttraktorid saavad mudasel põllul liikuda.

Uus „Tulehoidja"

Eesti noorte ajakirjal on juba välispidine külgetõmbejõud olemas meie tavakohastest trükistest kunstipärasema kujundusega. Sisus G.O. Randvee „Lugu käbist . . .", A. Liivi luuletus „Pääsuke", R. Taagepera autobiograafiline jutustus „Kuumal raual", Katrin Nymani koolikirjad „Moskva olümpiamängude aasta 1980", edasi „Noored nõudsid vabadust Eestile", AL „Matk Taani", Laulunurgas „Unelmais . . ." ja „Me lähme rukist lõikama", eesti keele oskuse võistluste tulemused Rootsis, leerilapsed XIV leerilaagris Rootsis, H. Michelsoni „60 aastat Eesti Skautide Maleva rajamisest", Metsakodu oma puu aktsioon, „Eesti Komitee auhind 1981 skm Ao Vaksile", „Hellakeste-hundude ja gaidideskautide laager", fotokroonikat „Suvi Metsakodus", „Survival kursus Rootsis", PPP-võistluste tulemused, Jämesääre „Skaudirumalused", Kanada eesti skautide tegevusest, Orujärve regatt, rühmajuhtide kooli laager Kotkajärvel, noorte elust USA-s „30 aastat oli küllalt", väga mitmekülgne „Meie Nurk" ja kaanepoeesiaks mälestusluuletus Jüri Kukele. Ajakirja teeb noortele eriti huvipakkuvaks fotode rohkus, mis on mõistetav ka siis, kui teksti mõistmisega on raskusi. Tulehoidja viimasel leheküljel on väike kuulutus tähelepanuks: „Ema, palun telli minule „Tulehoidja", noortele nende oma ajakiri.

Toimetusele saadetud kirjandus

USURÄNDUR nr. 1 — 1982. Eesti Baptistide Maailmaliidu ajakirjas kirjutavad: Taimi Proos „Neli kooliõde", O. T. „Läks oma teed rõõmuga", K. Raid „Linquenda", A. Roos „Üksteise mõistmisest", „Seitse kogudust / Smürna", B. Graham „Loendamatud inglid", E. Bowman „Inglite saatel", „Usulise ärkamise algus Eestis", V. H. „Õieti vabad", „Piiblitaimed õitsevad Iisraelis", rohkesti vaimulikke luuletusi, teateid Toronto ja Vancouveri Eesti Baptisti Koguduse tegevusest.

RAHVUSLIK KONTAKT nr. 4 — 1981. Rootsi Eestlaste Esinduse väljaandes on avaldatud: Ahti Pae „Tunnustus tehtud tööle", „Uus vastupanuaktsioon Eestist", I. Arens „Salme Pruudenist ja ta rahvusteaduslikust panusest", A. Hildebrand „Peremehe hääl", S. Soldatov „Tõetunnetuse põhimõtted", F. Oinas „Herbert Salu 70-aastane", E. Pang „Osvald Viirsoo 80", F. Oinas „Jaan Tõnisson ja seksuaalenergia", J. Adila „Ungari ülestõus 1956" ja K. Meikop „Keelekursus (14)".

Eesti Kultuuri Koondise juhatus valis oma koosolekul, 14. oktoobril EKK Kultuurifondi toimkonna järgmises koosseisus: Heino Annik, Helmi Eller, Eevi End, Adelaide Lemberg, Kalju Lepik, Alfred Pisuke, Ervin Pütsep, Alur Reinans, Gustav Ränk. Eesti Kultuuri Koondise Kultuurifondi põhikirja kohaselt koosneb fondi toimkond ühekssast EKK juhatuse poolt valitavast liikmest, kelle seas peab olema esindajaid teaduse, kirjanduse, kunsti, muusika, teatri ja ajakirjanduse alalt. Toimkonna volitus kestab kaks aastat.

VABA EESTLANE

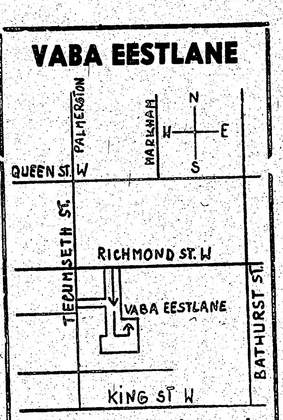

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$4.25
esiküljel	$5.—
tagaküljel	$4.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

ilmub 2 korda nädalas – neljapäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 14. jaanuaril 1982 — Thursday, January 14, 1982

T.E.S. Täienduskooli lastejõulupuul esitati Anne Saksa lavastusel jõulunäidend „Arajooksnud kingitused". Pildil perenaine Kiire-on, keda mängis hoogsalt Riina Kindlam, askeldab oma ära jooksta tahtvate kingitustega, vasakult Ingrid Süld, Ester Roosipuu, Erika Meipoom ja Liisa Kald. Väba Eestlane

Shveitsi astub LRO liikmeks

BERN — Kuigi Shveitsis on LRO Euroopa peakorter, pole Shveits seni selle maailmaorganisatsiooni liikmeskonda astunud. Nüüd on Shveitsi kabinet teinud ettepaneku, et nende neutraalne riik peaks liituma Liitunud Rahvaste Organisatsiooniga. Oktoobris tehtud ringküsitlusel ainult 33% elanikest pooldasid seda sammu, 38% elanikest olid sellele vastu.

Deng kahtleb USA ja N. Liidu kokkuleppes

BELGRAD — Hiina juht Deng Xiaoping ei looda palju relvastuse vähendamise konverentsist USA ja N. Liidu vahel, ütles ta antud intervjuul. „Las nad räägivad, aga ma ei usu, et midagi head võiks sellest välja tulla, võistlus nende kahe vahel läheb edasi."

Väikeettevõtteid pigistatakse

Me sooviksime esitada valitsuse asjakohaseile liikmeile vastamiseks küsimuse, mida mõtleb, kui mõtleb ja kui ei mõtle, siis mida muud mõtleb valitsus teha selle vastuolulisuse kaotamiseks, et esiteks valitsus kutsub üles ja õhutab üksikisikuid ettevõtlikkusele uute töökohtade organiseerimiseks ja kui siis need üksikettevõtjad pika arutlemise ja hoovõtmise peale hakkavad midagi üritama, siis tuleb politseiametnik, paneb seaduse nimel käed raudu, lõhub katlad, murrab torud kõveraks ja valab poolvalmis ained teise politseiametniku abiga maha.

Me mõtleme muidugi puskariajamist, kus riiklik võistlus on arenenud nii kaugele, et praegu keedetakse kangemat ja selgemat Helsingis, kui see enne oli kiteeläiste, pusulaiste ja saarijärvelaste auülesanne.

Puskar on alati olnud lähedal kadakase rahva südamele samal ajal, kui see on alati olnud politseinike silmist kaugel. Esimese soome vembufilmi nimeks oli aastal 1907 „Salaviina keetjad". Paljud meie rahvast kujutavad meistritööd sisaldavaid puskarikeetmise episoode „Räbalanna Joosepist" „Putkinotkoni" välja. Selle tegevuse juurde kuuluvad mõistatused, kõnekäänud ja laulusobitused on arvukad ja viimaks on tehtud ametlik algatus või palve puskaritehase ehitamiseks Kiteele.

Kõik need suured väärtused on siiski läinud aasta-aastalt kaotsi, kuna Alko pole leidnud puskari juures midagi hinnatavat, vaid nõuab selle täielikku keelustamist.

Nüüd siiski, kui Kalle Aukusti leidis Manne Nurmi järel juba Tähkä ja Nurmi ja kui äri uksele võidakse laupäeval kell 2 p.l. panna sildi: „Manne kinni" ega mitte „Suletud", nüüd oleks aeg pigistada puskarist välja kõik võimalik, et soome Alko saaks võibolla suurepärase tooteliigi ka välismaistele turgudele.

See läheks soodsalt ja samas tugeva reklaamiga asja kohta viiks ka Soome kihelkonnad omavahelisele võistlusele.

Võistlusest peaks osa võtma üle Soome igaüks, kes viimase paarikümne aasta jooksul on saanud mingisuguse kohtuliku karistuse oma koduse keetmise eest. See on muidugi amatööride vaimu vastane, aga kui minnakse võistlema, parima soome puskari tegemiseks, peaksid kaasa pääsema ainult tõelised asjatundjad. Iga võistleja hangiks omale katla ja torud, kuigi muidugi Mekis võiks aidata. Võistluste zhüriiks oleks kohalik konstaabel ja vande andnud maistja, kes ei või hetkekski eemalduda keedukohalt. Võistluse motoks oleks: „Kolm korda klaarimaks tehtud" ja kui sellesse astmesse on jõutud, eraldatakse tooted kihelkonna ulatuses. Kaks parimat saadetakse Alko peakorterisse, kus see analüüsitakse, omavahel võrreldakse, proovimaitsemisi, mitte proovirüüpamisi tehakse, mille järele tootele antakse hinnang selguse, maitse, vitamiinidehulga ja protsendimäära alusel. Samuti saaks Alko oma valdusse kõikide proovide kirjalikud valmistamisjuhised. Sellega koos võidakse juba välja kuulutada kihelkonna parim, kui ka maakondlikud võitjad.

Lõpuvõistlus võidakse võimalikult suure ehtsuse saamiseks sooritada Seurasaares. Tuhanded ja tuhanded pealinlased veedaksid seal kindlasti ümaraid ööpäevi. Alko asjatundjad teeksid ringkäige ühelt katlalt teise juurde, märkides üles erikatlaid ja isiklikke ideesid protsessi edasi arendamiseks ja lõpuks oleks härrade käes vaid üks katlatäis kolm korda läbi pruulitud vedelikku, mille kohta võidakse ütelda: Soome ja maailma parim puskar.

Sellise avalduse järele oleks uute purkarimüüjate edu otse fantastiline. See müügiedu tugevdaks kogu maailmas usaldust Soome mehe keeduoskuse vastu.

Ja kõik see edu oleks parim auandmine soome puskarile, mis aastasadu on visalt säilitanud oma põhilise maitse ja näo, kuigi tagaajajad on kogu aeg olnud ägedalt selle kimbus.

Keedupaikade alused aga loovutaksime tasuta Soome valitsusele, meie väiketööstustele ja Alkole.

Kuivõrd tänulik oleks Soome rahvas hiljem, kui puskarimiljardid on kogutud valitsuse laekaisse ja sooviksid püstitada selle tööstuse rajajaile monumendi, mille juures on meie tagasihoidlik soov, et monumendi tegemine antakse ilma võistluseta Eila Hiltuse teha. Suured ja väiksed torud ühinevad otse ühe keha liikmeina selle õilsa aate teostamise teenistusse.

ARIJOUTSI

FINNAIR kutsub kõiki Eesti Majja

neljapäeval, 4. veebruaril 1982 kell 7 õhtul

KAVAS: filmid Soomest, auhinnad (doorprices), kohvilaud, karastavad joogid.

Tulge ja veetke meeldiv SOOME ÕHTU koos meiega

Sissepääs tasuta

FINNAIR

8 King Street East, Toronto, Ontario, (416) 362-1511

Itaalia tagaotsitavaim terrorist tabati Roomas

ROOMA — Itaalia politsei arreteeris Itaalia tagaotsitavaima Red Army terroristi Giovanni Sensani. Samaaegselt on Rooma ümbruses tehtud haarangutel vahistatud veel 8 teist kahtlusalust. Politsei arvab, et Sensani on seotud USA armee kindrali James Dozieri röövimisega.

42-aastane Sensani saadi kätte viimastel päevadel teostatud laialiulatuslikel haaranguil ühest Rooma korterist, kus ta oli koos noore naisega, kelle nimeks on antud ainult Susanna.

Itaalias on mõnes keskuses läbiotsimisi tehtud maja-majalt ja kuna need jätkuvad veel Rooma ümbruses, siis pole politsei rohkemat sündmuse kohta avaldanud.

Sensani oli Florence ülikooli kriminoloogia professor, kes ise kriminaalse elukutse valis. Arvatakse et õpetlane oli just see, kes on mitmed Red Army rünnakud plaanitsenud ning on teadlik ka kindral Dozieri peidukohast. Sensani on viimasel aastal olnud nr. 1 mees Itaalia politsei tagaotsitavate nimekirjas.

Sensani arreteerimine pole siiani andnud ühtki märkimisväärset tulemust USA kindrali James Dozieri leidmiseks.

Politseil on küll olemas mõned väga väiksed niidid, mida praegu kontrollitakse,

samal ajal kui möödunud nädalalõpul tehti pidevalt uusi otsimisi ja arreteeriti lisaks Sensanile veel 9 Red Army liiget.

Politsei usub, et üks naissoost Red Army liige, kes arreteeriti möödunud nädalalõpu haaranguil võib anda olulist informatsiooni röövitud USA kindrali saatusest. Arreteerimisel kandis 27-aastane Franca Musi sõnumit ühele Red Army osakonnale, mis arvatakse olevat tegelik röövimise teostaja, kui kindral läks 17. detsembril uksekella helina peale ust avama ja on seni kadunuks jäänud.

Itaalia ajaleht märkis, et Franca Musi oli Veneetsia osakonnast sõnumit viimas Rooma osakonnale,

kutsudes Sensanit osa võtma röövitu küsitlemisest. Politsei vahele sekkumine aga muutis need plaanid.

Viimaseks uudiseks kogu vahejuhtumis on, et Itaalia politsei ütleb end olevat hoiatanud NATO juhtkonda, et nende andmeil tahetakse Red Army poolt nende vastu rünnakuid teostada. Need hoiatused jäeti NATO juhtkonnas ilmselt tähele panemata.

Poola töölisi õhutatakse vastuaktsioonideks

KOPENHAAGEN — Läände on jõudnud teateid, et Varssavis levitatakse lendlehti, kus õhutatakse Poola töölisi organiseerima töö aeglustamisi ja alustama muid tööd takistavaid aktsioone.

Üks inglise üliõpilane, kes jõudis Varssavist Kopenhaageni, ütles et töölisi õhutatakse käituma kui nõdrameelseid ja võtma võimalikult palju haiguspäevi. Sama üliõpilane, kes tahtis jääda anonüümseks, ütles, et kuni 50.000 inimest on vahistatud, milline arv on kümme korda suurem kui Poola sõjaväevalitsus on öelnud. Talle on räägitud ühe vahistatu poolt, kes oli vabastatud, et kuni 25.000 peetakse kinni spetsiaalseis „interneeritute keskusis" ja teine samasugune arv Poola vanglais.

Vahistatud intelligente ja iseseisva ametiühingu Solidaarsuse liikmeid koheldavat üsna inimlikult, aga vanglates on olukord palju halvem.

Üliõpilane ütles, et ta on näinud paljusid lendlehti, mida on palutud kopeerida ja teistele edasi anda.

Ta kirjeldas Varssavit kui suhteliselt rahulikku kohta sõjaseisukorra all olevas Poolas, aga Katowice'is ta nägi helikoptereid, mis valgustasid õhtuil prozhektoritega tänavaid, otsides inimesi, kes rikkusid öist liikluskeeldu.

USA sõjaline baas Hiinas?

TOKIO — Jaapani päevaleht Yomiuri Shimbun teatas, et USA-l on sõjaline baas Loode Hiinas jälgimaks N. Liidu sõjalist tegevust, kaasaarvatud tuumakatsed. Ajaleht väidab, et ta on saanud sellist informatsiooni kõrgemast jaapani allikst ja valitsus olevat seda mitteametlikul teel ka kinnitanud, öeldes et sõjaline baas asub Lop Nor'is, Xinjiangi provintsis.

Ajaleht teatab, et USA insenerid, kes asusid seal baasis, mis valmis möödunud suvel, olid asendamas USA kuuldeposte, mis toodi ära Põhja Iraanist pärast 1979. aasta revolutsiooni.

Ajalehe artiklile pole olnud mingit ametlikku reaktsiooni ei USA-s ega ka mitte Jaapanis.

Möödunud aasta juunikuul New York Times ja NBC raadiojaam andsid edasi rapordi,

et üks või kaks kuuldeposti, mis mehitatud hiina tehnikutega, seati üles Xinjiangi provintsis.

Sel ajal Hiina valitsus eitas kuuldepostide olemasolu, kuna USA valitsuse ametnikud Washingtonis keeldusid kinnitamast või eitamast.

Ajaleht kinnitab, et see baas on loodud kommunikatsiooniks, vaatlemiseks ja jälgimiseks N. Liidu tuumakatseid ja muud sealset sõjalist tegevust.

Lisaks väidab jaapani ajaleht, et ta on saanud valitsuse allikaist kinnitamata informatsiooni läbi kolmanda riigi,

et USA ja Hiina olid pidanud läbirääkimisi lubamaks USA Seitsmendale Laevastikule kasutada üht Hiina sadamat.

Schmidt ei ühinenud USA aktsioonidega

WASHINGTON — Lääne-Saksamaa kantsler Helmut Schmidt ühines USA presidendi Ronald Reaganiga, süüdistades N. Liitu Poola iseseisva ametiühingu Solidariteedi sõjalise jõuga maha surumises, kuid sellele vaatamata ei teinud Schmidt ühtki sammu toetamaks USA aktsiooni N. Liidu karistamiseks.

Pärast nõupidamist avaldatud teadaandes ütlesid mõlemad riigipead, et Poolale antagu võimalusi ise oma probleemide lahendamiseks ilma väljastpoolt vahele sekkumiseta. Sellise kaudse tulemuseni jõudis Reagan, kuid rohkemat ei saanud, kuna Schmidt keeldus kaasa minemast USA Nõukogude Liidu vastaste aktsioonidega. Ta ütles siiski, et Lääne-Saksamaa ja teised Euroopa maad tahavad lähedalt jälgida ja korraldada positiivseid nõupidamisi USA-ga, kus tuleks määramisele need otsused, kuidas paremini eesmärgile jõuda. USA aktsioonidest rääkides mainis Schmidt, et nad väldivad samme, mis võiksid USA aktsiooni kahjustada.

USA ja N. Liidu läbirääkimised algasid

GENF — USA ja N. Liit alustasid uuesti läbirääkimisi tuumarelvade piiramiseks Euroopas, kuid USA on hoiatanud, et need võivad jätkuda olenevalt sündmusist Poolas. NATO juhtkond on öelnud, et N. Liidu aktsioon Poolas võib hävitada relvastuse kontrolli püüdlused. Vastupidi ütles Moskva, et USA kasutab Poola sündmusi nimetatud läbirääkimiste torpedeerimiseks. Vaatamata läbirääkimiste ümber olevast salatsemisest, on läänemaailma allikaist teada, et läbirääkimised on alles esialgses järgus ja mõlemad pooled väga kaugel teineteisest küsimuses millised relvad võiksid üldse kõne alla tulla.

Allveelaeva salajased saatjad?

STOKHOLM (EPL) — Aftonbladet väidab, et mereväe tuukrid on leidnud kolm salasaatjat vene allveelaeva jälgedes Blekinge saarestikus. Ametlikult poolt on siiani väidetud, et tuukrid pole midagi leidnud.

Kui Aftonbladet ühenduses oma artikliga ametivõimudelt kommentaare palus, vastati, et andmed on salajased ja kommentaare ei saa.

Salasaatjate abil on võõral allveelaeval väga kerge raskes saarestikus liikuda. Mere voolusid ja täpset positsiooni on tihti raske küllalt suure täpsusega arvestada. Salasaatjad kindlustavad navigeerimist väga suurel määral. Nende abil olevat koguni võimalik torpeedosid juhtida võõrale sadamale läbi tiheda saarestiku.

Lõhed Soome kommunistlikus parteis

HELSINGI — Soome Kommunistlik Partei on jagunenud kahte ossa. Üks osa pooldab parteijuhi Aarne Saarineni liini ja teine, väiksem osa abiesimehe ja Moskva liini meest Taisto Sinisalo. Parteis on praegu vahekorrad teravnenud ja üldine vaade on, et Sinisalo tuleks koos oma kaaslastega parteist välja heita.

Sinisalo on ise sellele reageerinud seletusega, et kui Soome kommunistlikku parteid hakatakse puhastama vähemuslasist (Sinisalo pooldajaist), siis see tähendavat jalaga löömist poolele partei liikmeskonnast. Selle asemel arvab ta, et partei sisemist teravat konflikti võidakse lahendada vaid partei- ja valitsuse poliitika suuna arutlemisega.

Üks osa partei juhtkonnast on siiski valmis Sinisalo kamba uksest välja pühkima.

Vahekord oli eriti terav ennejõulusel koosolekul, kui vähemus esitas lisanõudeid parteitööliste päevarahadele. Enamus on selle järel nõudnud muuhulgas lisanorme parteikoosolekust osavõtjaile.

Sinisalo arvates on partei sisemiste raskuste ja tülide põhjuseks partei valitsuspoliitika. Ta tõrjus ka käsituse sellest, et partei kriisi võidakse lahendada juhtkonna vahetusega.

Hiina ja USA suhted jahenevad?

WASHINGTON — USA ametivõimud on mures, et Hiina terav protest president Ronald Reagani otsusele sõjalennukite müümiseks Taivanisse, võib olla suhete jahenemise tunnuseks Washingtoni ja Pekingi vahel. Protest võib olla siiski taktikaline vältimaks tulevikus uute selliste relvamüükide sooritamist Taivanile. Teiselt poolt on suhete jahenemine toonud USA-s kartuse, et see võiks kahjustada USA strateegilisi plaane Hiinas.